

Міністерство освіти та науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра іноземних мов

06-09-60М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та навчальні завдання з практичної фонетики
(вимова і транскрипція)
до практичних занять з навчальної дисципліни
«Іноземна мова (англійська)»
(рівень володіння мовою А1)
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня усіх освітньо-професійних програм
спеціальностей НУВГП всіх форм навчання

Схвалено
науково-методичною
радою НУВГП
Протокол № 4 від 01.07.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки та навчальні завдання з практичної фонетики (вимова і транскрипція) до практичних занять з навчальної дисципліни «Іноземна мова (англійська)» (рівень володіння мовою А1) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП всіх форм навчання [Електронне видання] / Масло І. М., Мартинова Т. І. – Рівне : НУВГП, 2022. – 101 с.

Укладачі – Масло І. М. , асистентка кафедри іноземних мов;
Мартинова Т. І., асистентка кафедри іноземних мов.

Відповідальний за випуск – Купчик Л. Є., кандидат педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри іноземних мов.

Вчений секретар науково-методичної ради – Костюкова Т. А., заступниця завідувача навчально-методичного відділу.

© Масло І. М.,
Мартинова Т. І., 2022
© НУВГП, 2022

Зміст

Вступ.....	5
Алфавіт	7
Транскрипція.....	8
Фонема.....	8
Органи мовлення	9
Звуки мови.....	12
Основні принципи класифікації голосних звуків.....	12
Класифікація голосних фонем.....	14
Основні принципи класифікації приголосних звуків.....	16
Фонеми:	
[m], [n], [p], [b], [l], [i:], [ɪ], [e], [aɪ], [t], [d], [s], [z], [k], [g].....	19
<i>Правила читання фонем:</i>	26
[m], [n], [p], [b], [l], [i:], [ɪ], [e], [aɪ], [t], [d], [s], [z], [k], [g]	
<i>Вправи на читання фонем:</i>	29
[m], [n], [p], [b], [l], [i:], [ɪ], [e], [aɪ], [t], [d], [s], [z], [k], [g]	
Фонеми:	
[eɪ], [æ], [ə], [h], [f], [v].....	30
<i>Правила читання фонем:</i>	34
[eɪ], [æ], [ə], [h], [f], [v]	
<i>Вправи на читання фонем:</i>	35
[eɪ], [æ], [ə], [h], [f], [v]	
Фонеми:	
[ʊ], [u], [oʊ], [v], [ɔɪ], [u:], [r], [w].....	37
<i>Правила читання фонем:</i>	42
[ʊ], [u], [oʊ], [v], [ɔɪ], [u:], [r], [w]	
<i>Вправи на читання фонем:</i>	46
[ʊ], [u], [oʊ], [v], [ɔɪ], [u:], [r], [w]	

Фонеми:	
[ɔ:], [z:], [ŋ], [aʊ], [θ], [ð], [j], [ʌ], [ɑ:], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ].....	49
<i>Правила читання фонем:</i>	58
[ɔ:], [z:], [ŋ], [aʊ], [θ], [ð], [j], [ʌ], [ɑ:], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ]	
<i>Вправи на читання фонем:</i>	65
[ɔ:], [z:], [ŋ], [aʊ], [θ], [ð], [j], [ʌ], [ɑ:], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ]	
Читання деяких голосних та приголосних буквосполучень.....	69
Практичні завдання.....	72
Модифікація фонем.....	77
<i>Акомодація</i>	78
<i>Асиміляція</i>	78
<i>Редуція голосних</i>	79
<i>Усіченість голосних</i>	80
<i>Елізія</i>	80
<i>Палаталізація приголосних</i>	81
<i>Аспірація приголосних</i>	81
<i>Німі приголосні</i>	81
<i>Вставлення приголосних</i>	83
Типи складів. Особливості читання англійських голосних.....	83
Читання на дозвіллі	
<i>Скоромовки</i>	89
Додаток.....	98
Список літератури.....	100
Електронні джерела.....	101

Вступ

Освітній процес спрямований на формування і розвиток базових та предметних компетентностей особистостей студентів. Основним напрямком цього процесу є компетентнісний підхід до навчання, який забезпечує формування та розвиток умінь і навичок студентів з лінгвістичної (лексичної, граматичної, фонетичної), загальнонавчальної та мовленнєвої (аудіювання, говоріння, читання, письмо) компетентностей.

Одним із важливих компонентів іншомовної комунікативної компетентності є **фонетична компетентність** – здатність до коректного артикуляційного та інтонаційного оформлення висловлювання і розуміння інших. Формування фонетичної компетенції – правильна вимова звуків і звукосполучень англійської мови та фонематичне їх сприймання – є предметом «Методичних вказівок та навчальних завдань з практичної фонетики (вимова і транскрипція) до практичних занять з навчальної дисципліни «Іноземна мова (англійська)» (рівень володіння мовою А1) для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП».

Метою методичних вказівок та навчальних завдань є:

- ознайомлення студентів з основними поняттями і категоріями сучасної фонетики англійської мови;
- формування фонематичного слуху та артикуляційних навичок;
- окреслення шляхів практичного застосування отриманих знань, умінь та навичок з практичної фонетики англійської мови.

Студенти оволодівають основними фонетичними знаннями і правилами, розрізняють фонemi в ізольованому стані та у мовленнєвому потоці, роблять фонетично-фонологічний аналіз. Формуються не лише основи їхньої чіткої і правильної англійської вимови, а й навички транскрипції та поділу слова на

склади. Тому завданням методичних вказівок є формування у студентів слухо-вимовних навичок та уміння правильної вимови англійських звуків.

Теоретичний матеріал методичних вказівок та навчальних завдань розкриває закономірності й особливості англійської вимови, а фонетичні навички формуються під час виконання комунікативно-спрямованих вправ.

Тематика методичних вказівок та навчальних завдань включає:

- фонетичну будову англійської мови;
- термінологічний апарат фонетики як науки;
- принципи класифікації звуків англійської мови;
- принципи класифікації фонем;
- артикуляції фонем англійської мови;
- основні фонетичні процеси англійської мови;
- структуру складу англійського слова.

Методичні вказівки та навчальні завдання допоможуть студентам оволодіти практичними навичками англійської вимови і стануть у нагоді всім, хто планує вивчати англійську мову.

Алфавіт

Фонетична будова англійської мови вирізняється серед інших в артикуляції органів мовлення при вимові звуків. Фонетичними і графічними особливостями англійської мови є те, що в ній один і той самий звук передається на письмі різними буквами та сполуками і, навпаки, одна й та сама буква може передавати різні звуки, тобто читається по-різному. Ця обставина призвела до того, що в англійській мові є велика невідповідність між написанням і вимовою слів. 26 букв англійського алфавіту передають 44 звуки (20 голосних і 24 приголосних). Таким чином, одна й та сама буква в різних позиціях може позначати різні звуки. Особливо це характерно для англійських голосних букв, кожна з яких має від 5 до 10 звукових значень. Наприклад: *fate* [feit], *fare* [fæə], *far* [fa:], *fat* [fæt], *again* [ə'gen].

<i>Aa</i> Aa [eɪ]	<i>Nn</i> Nn [en]
<i>Bb</i> Bb [bi:]	<i>Oo</i> Oo [əv]
<i>Cc</i> Cc [si:]	<i>Pp</i> Pp [pi:]
<i>Dd</i> Dd [di:]	<i>Qq</i> Qq [kju:]
<i>Ee</i> Ee [i:]	<i>Rr</i> Rr [a:]
<i>Ff</i> Ff [ef]	<i>Ss</i> Ss [es]
<i>Gg</i> Gg [dʒi:]	<i>Tt</i> Tt [ti:]
<i>Hh</i> Hh [eɪ:tʃ]	<i>Uu</i> Uu [ju:]
<i>Ii</i> Ii [aɪ:]	<i>Vv</i> Vv [vi:]
<i>Jj</i> Jj [dʒeɪ]	<i>Ww</i> Ww [ˈdʌblju:]
<i>Kk</i> Kk [keɪ]	<i>Xx</i> Xx [eks]
<i>Ll</i> Ll [el]	<i>Yy</i> Yy [waɪ]
<i>Mm</i> Mm [em]	<i>Zz</i> Zz [zed]

Транскрипція

В англійській мові існує мала кількість слів з фонетичним написанням, де кожному звукові відповідає окрема буква, *наприклад, plan* [plæn]. Написання більшості слів англійської мови утруднює читання. Навіть знаючи правила читання, не завжди можна правильно прочитати чи написати слово. Тоді на допомогу приходять транскрипція – запис усної мови, засобами якого можна найточніше передати звучання тієї чи іншої мови незалежно від її графічних та орфографічних норм. В транскрипції кожний знак відповідає певному звукові мови.

Види транскрипції:

- *фонематична (фонологічна) транскрипція*, яка відображає не все багатство звучачої мови, а тільки фонем без урахування їх відтінків (алофонів);
- *фонетична (вузька) транскрипція*, в якій позначаються усі відтінки фонем (назалізація, оглушення, пом'якшення, півдовгота і т. ін.).

В словниках та підручниках використовується фонематична транскрипція, більшість знаків якої – це букви латинського алфавіту.

Для графічного зображення фонем (звуків) використовуються особливі знаки фонетичної транскрипції, в якій кожній фонемі відповідає певний знак.

Знаки транскрипції беруть у квадратні дужки, пишуть роздільно, без нахилу. Розділових знаків при транскрибуванні не вживають.

Фонема

У процесі створення мовленнєвого потоку в кожній мові вимовляється певна кількість різноманітних звуків, які можна поєднати в порівняно невелику кількість звукових типів – окремі мовні звуки, які називають фонемами.

Фонема – це найменша (неподільна) звукова одиниця мови, що здатна розрізняти пари слів за смислом (наприклад: feet – fit) чи диференціювати граматичні форми одного й того самого слова (наприклад: goose – geese). Фонема являє собою певну сукупність фонетичних ознак: один і той же звук в кожному конкретному випадку звучить дещо інакше (алофон). Залежить це від наголосу, від темпу мовлення, від впливу сусідніх звуків тощо. Фонема – це абстракція, результат абстрагування від всіх позиційних варіантів та індивідуальних особливостей вимовляння певного звуку. Фонема і звук не тотожні мовні одиниці, хоч вони тісно між собою пов'язані: фонема може складатися не тільки з одного звуку, але також із двох елементів (дифтонги) і навіть із трьох (трифтонги [аіа], [аіа], [аоа]), у свою чергу, дві фонemi інколи звучать як один звук. Незважаючи на таку складність, фонема залишається найкоротшою звуковою одиницею у складі слова та морфеми, тому що її не можна поділити далі без порушення всієї фонологічної системи мови.

Органи мовлення

Мовленнєві звуки, що функціонують у мові як фонemi, утворюються за допомогою органів мовлення людини (Рис. 1), які приводяться в дію нашою нервовою системою.

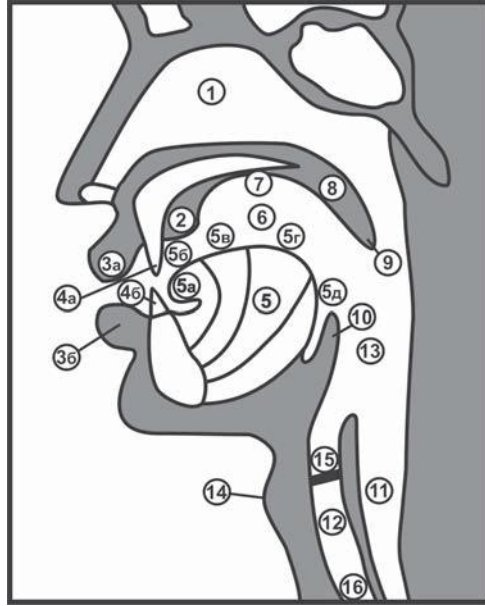

Рис. 1. Органи мовлення:

1 – носова порожнина (nasal cavity); **2** – альвеоли (alveolar ridge); **3** – губи (lips): **а**) верхня губа (upper lip), **б**) нижня губа (lower lip); **4** – зуби (teeth): **а**) верхні зуби (upper teeth), **б**) нижні зуби (lower teeth); **5** – язик (tongue): **а**) кінчик язика (tip of the tongue), **б**) передня частина спинки язика навпроти альвеол (blade of the tongue), **в**) передня частина спинки язика навпроти твердого піднебіння (front of the tongue), **г**) середня частина спинки язика (central of the tongue), **д**) задня частина спинки язика (back of the tongue); **6** – ротова порожнина (mouth cavity); **7** – тверде піднебіння або велюм (hard palate); **8** – м'яке піднебіння (soft palate); **9** – маленький язичок або увула (uvula); **10** – надгортанник або епіглотис (epiglottis); **11** – стравохід або езофагус (oesophagus); **12** – порожнина гортані (faryngeal cavity); **13** – глотка або фаринкс (pharynx); **14** – ларинкс (larynx); **15** – голосові зв'язки (vocal cords); **16** – трахея (tracheitis).

Звуки мови утворюються під час видиху, коли струмінь повітря проходить з легень через дихальне горло (*ларинкс 14*) у порожнину гортані (*12*), де розташовано два мускульних виступи – голосові зв'язки (*15*). Простір між голосовими зв'язками називається голосовою щілиною. Якщо голосові зв'язки розімкнуті (відкрита голосова щілина), то повітря, що видихається, проходить через гортань беззвучно (виробляються глухі звуки). Якщо ж голосові зв'язки напружені та наближені одна до одної, але не зімкнуті повністю (голосова щілина більш-менш закрита), то струмінь повітря, проходячи через цю щілину між голосовими зв'язками, примушує останні коливатися, внаслідок чого отримуємо голосове звучання (тобто ми чуємо дзвінкі звуки – звуки з участю голосу).

З порожнини гортані струмінь повітря потрапляє у глотку (*13*), звідки він може виходити назовні двома шляхами: через носову порожнину (*1*) або через ротову порожнину (*6*), які розділені твердим піднебінням (*7*), що залежить від того, підняте чи опущене відповідне м'яке піднебіння (*8*), яке закінчується маленьким язичком (*9*). В залежності від того, проходить повітря через ротову чи носову порожнину, звуки поділяються на ротові та носові (або назальні) звуки.

У носовій порожнині найважливішим мовленнєвим органом є язик (*5*). Поверхня язика називається спинкою язика і, для зручності опису артикуляції звуків, язик умовно поділяється на передню частину (*5б*) з кінчиком язика (*5а*), який у спокійному стані перебуває напроти десен чи альвеол, середню частину (*5в*), розташовану напроти твердого піднебіння, та задню частину (*5г*), що навпроти м'якого піднебіння.

Безпосередньо за верхніми зубами, між ними та твердим піднебінням розташовані невеликі горбики, що називаються альвеолами (*2*). Окрім зазначених мовленнєвих органів, треба ще згадати губи (*3*) та зуби (*4*) (обоє поділяються на верхні – *3а, 4а* та нижні – *3б, 4б*).

Органи мовлення поділяються на активні та пасивні.

Активні органи мовлення під час утворення звуків виконують певні рухи. *Це:* язик; губи; м'яке піднебіння та маленький язичок; задня спинка глотки; нижня щелепа. Інколи до активних артикуляційних органів відносять також і легені, що постачають струмені повітря для продукування звуків.

Пасивні органи мовлення при звукоутворенні самостійної роботи не виконують. *Це:* зуби; альвеоли; тверде піднебіння; стінки резонаторних камер (до резонаторних камер включають порожнину глотки, носову порожнину та ротову порожнину).

Рух і позиція органів мовлення, необхідних для вимовлення певної фонемі чи продукування певного звуку, називається артикуляцією.

Звуки мови

Голосові зв'язки наближені та зімкнуті так, що струмись повітря, потрапляючи крізь щілину між гнучкими краями, викликає їх дрижання, що називається *вібрацією*. Вібрації, або ж коливання, голосових зв'язок сприймаються на слух як голос. Голос завжди характеризується певною висотою тону, а, отже, є музичним звуком. Висота тону залежить від розмірів голосової щілини, всієї гортані, ступеню натягнення (напруження) голосових зв'язок та частоти їх вібрування. Чим більші голосові зв'язки за розміром, тим повільніші їх коливання, тим нижчий тон голосу (і навпаки).

Звуки мови поділяються на *голосні* та *приголосні*.

Основні принципи класифікації голосних звуків

З акустичного погляду голосні звуки є звуками музичного тону, тому що голос, який виникає внаслідок коливання напружених голосових зв'язок, далі на своєму шляху не

зустрічає ніяких перешкод. У порожнині рота голосні дістають своєрідне забарвлення, завдяки якому відрізняються звуки один від одного. Якість голосних звуків залежить від форми та об'єму резонатора, тобто від положення активних органів мовлення (язика, губ, нижньої щелепи).

При класифікації голосних звуків увага акцентується на органі мовлення, який бере участь у вимовлянні, та як саме даний звук утворюється.

Класифікація голосних звуків:

❖ За положенням язика

Залежно від того, яка частина спинки язика підноситься до піднебіння при вимовлянні даного звуку, серед голосних англійської мови розрізняють:

- ✓ *голосні звуки переднього ряду* – [i:], [ɪ], [e], [æ];
- ✓ *голосні звуки середнього (змішаного) ряду* – [ɜ:], [ə];
- ✓ *голосні звуки заднього ряду* – [ɑ:], [ɔ:], [ɒ], [ʊ], [u:], [ʌ].

Англійські фонемі [ɜ:], [ə] – змішаного ряду, тому що при вимовлянні їх підноситься не тільки середня спинка язика, а дещо піднімається весь язик, утворюючи плоску поверхню.

При вимовлянні звуків [ʊ] і [u:] один за одним помітно, що при переході від [ʊ] до [u:] язик відтягується ще далі назад (і вгору) порівняно з [ʊ]. Хоч обидва звуки заднього ряду, все ж відносно один одного звук [ʊ] – більш переднього, а [u:] – більш заднього ряду. В характеристиках фонем це відбивають так: [ʊ] – голосна заднього просунутого вперед ряду, [u:] – голосна глибокого заднього ряду.

Залежно від ступеня піднесення язика:

- ✓ *голосні звуки високого піднесення* – [i:], [ɪ], [ʊ], [u:];
- ✓ *голосні звуки середнього піднесення* – [e], [ʌ], [ɜ:], [ə];
- ✓ *голосні звуки низького піднесення* – [æ], [ɑ:], [ɒ], [ɔ:].

При вимовлянні голосних одного і того ж піднесення ступінь підняття язика теж не однаковий і залежить від тривалості звучання звуку. Тому голосні [ʊ] і [u:] за ступенем піднесення язика характеризуються: [u:] – голосний високого

піднесення вузької різновидності, [ʊ] – голосний високого піднесення широкої різновидності. Це означає, що [u:] більш високого піднесення, ніж [ʊ].

❖ За участю губ

✓ *лабіалізовані (огублені) голосні звуки*, які вимовляються з округленими губами, – [ɒ], [ɔ:], [ʊ], [u:];

✓ *нелабіалізовані голосні звуки*, що вимовляються без округлення губ (губи нейтральні або куточки їх розведені), – [ɪ], [e], [æ], [a:], [ʌ], [ɜ:], [ə].

❖ За тривалістю звучання

✓ *довгі голосні звуки*;

✓ *короткі голосні звуки*.

Довготу голосного в транскрипції позначають двокрапкою [ɪ:] – [i:], [a:], [u:], [ɜ:], [ɜ:].

❖ За ступенем напруження органів мовлення

Залежно від того, наскільки напружені органи мовлення при вимовлянні того чи іншого голосного, їх поділяють на:

✓ *напружені голосні звуки* (усі довгі та фонема [æ]);

✓ *ненапружені голосні звуки* (усі короткі, крім фонемі [æ]).

Класифікація голосних фонем

Залежно від стабільності артикуляції голосні фонемі в англійській мові поділяються на:

❖ монофтонги (голосні із стійкою артикуляцією) – [ɪ], [e], [ə], [ɜ:], [ʌ], [æ], [ɑ:], [ɒ], [ɔ:], [ʊ]: *cat, mask, pot, sun, is, part, girl*;

❖ дифтонгоїди (голосні, неоднорідні за своєю якістю на початку та в кінці вимовлення) – [i:], [u:]: *see, too*;

❖ дифтонги (голосні, що складаються з двох різних за якістю елементів, які утворюють одну фонему) – [aɪ], [eɪ], [ɔɪ], [aʊ], [ɜʊ], [ɪə], [ʊə], [ɛə]: *say, pair, now, mouse, light, fear*.

Особливістю англійських голосних фонем є наявність дифтонгів, які вимовляються в межах одного складу. При

вимовлянні дифтонга мовленнєві органи спочатку займають положення для вимови одного голосного, а потім швидко переходять до вимови іншого голосного звуку, але не артикулюють його повністю.

Початковий елемент дифтонга є більш сильним, напруженим у вимові та називається ядром, а кінцевий, слабкий звук, що артикулюється неповністю, називається ковзанням, або глайдом.

Не варто з дифтонгами плутати диграфи – стійкі поєднання двох букв, які вимовляються як один звук, наприклад: [ei], [oi], [o:] – *oil, maid, loud, way*.

В англійській мові існують також трифтонги – складні голосні звуки, які складаються з трьох елементів, що утворюють один склад: [aie], [ave]: *fire, liar, hour*.

Таблиця голосних англійської мови:

За вертикальним положенням язика	За горизонтальним положенням язика	Передній ряд	Змішаний ряд	Задній ряд
<i>Високе піднесення</i>	<i>Вузька різновидність</i>	[i:]		[u:]
	<i>Широка різновидність</i>	[ɪ]		[ʊ]
<i>Середнє піднесення</i>	<i>Вузька різновидність</i>	[e]	[ɜ:]	
	<i>Широка різновидність</i>		[ə]	[ʌ]
<i>Низьке піднесення</i>	<i>Вузька різновидність</i>			[ɔ:]
	<i>Широка різновидність</i>	[æ]		[ɒ] [ɑ:]

Основні принципи класифікації приголосних звуків

Приголосні – це звуки, в утворенні яких формується перешкода в ротовій порожнині за допомогою активних органів артикуляції. Долаючи такі перешкоди, повітряний струмінь викликає нерівномірні коливання, які сприймаються на слух як шуми. При артикуляції *глухих приголосних* чути тільки шум ([s], [f]), при артикуляції *дзвінких* – шум і голос ([d], [z]). Якщо шум має перевагу над голосом, приголосний називається *шумним*, [t], [d], [s], [z]; якщо ж голос має перевагу над шумом, приголосний називається *сонантом* або *сонорним приголосним*, [m], [n], [w].

Приголосні звуки англійської мови класифікують:

❖ За участю та співвідношенням шуму і голосу в їх творенні:

- ✓ *шумні (дзвінки та глухі) приголосні звуки;*
- ✓ *сонорні приголосні звуки.*

Дзвінки приголосні [b], [d], [g], [v], [ð], [z], [ʒ], [dʒ] вимовляються з участю голосу і шуму. Глухі приголосні [p], [t], [k], [θ], [ʃ], [s], [h], [tʃ], [f] вимовляються без участі голосу (самим шумом). Сонорні (сонанти) [m], [n], [w], [r], [j], [l] вимовляються майже одним голосом, участь шуму в творенні їх зовсім незначна.

В позиції наприкінці слова, перед паузою англійські глухі приголосні [p], [t], [k], [f], [s], [tʃ] сильні та енергійні: *mark* [ma:k], *less* [les], *match* [mætʃ].

В позиції наприкінці слова англійські дзвінки приголосні не повністю дзвінкі. Початок приголосного дзвінкий, а кінець – глухий. Тобто кінцевий дзвінкий приголосний звук в англійській мові поступово стає глухим звуком у кінці вимови: *live* [-vf], *says* [-zs], *tube* [-bp], *deed* [-dt], *big* [-gk].

❖ За артикулюючим органом та місцем утворення перепони:

- ✓ *губно-губні приголосні звуки*, в утворенні яких беруть участь верхня й нижня губи, – [p], [b], [m], [w];

✓ *губно-зубні приголосні звуки*, при вимовлянні яких утворюється вузька щілина між нижньою губою та верхніми зубами, – [f], [v];

✓ *передньоязичні приголосні звуки*, що артикуються передньою частиною язика, – [θ], [ð], [t], [d], [n], [l], [ʃ], [ʒ], [s], [z], [dʒ], [r];

✓ *середньоязичні приголосні звуки*, при вимовлянні яких високо підноситься середня частина язика, – [j];

✓ *задньоязичні приголосні звуки*, під час вимовлення яких підноситься задня частина язика, – [k], [g], [ŋ];

✓ *фарингальні приголосні звуки*, при вимовлянні яких утворюється широка щілина між коренем язика і задньою стінкою зіву, – [h].

❖ За способом творення:

✓ *проривні, або зімкнені приголосні звуки*, при вимовлянні яких органи мовлення утворюють повну перепону, – [p], [b], [t], [d], [k], [g];

✓ *фрикативні, або щілинні приголосні звуки*, при вимовлянні яких органи мовлення зближуються і утворюють щілину, через яку з шумом проходить видихуване повітря, – [f], [v], [θ], [ð], [ʃ], [ʒ], [s], [z], [h], [w], [r], [j];

✓ *зімкнено-прохідні приголосні звуки* – [m], [n], [ŋ], [l], при вимовлянні яких артикуляційні органи змикаються в одному місці, а видихуване повітря виходить в іншому місці. Так при [m] змикаються верхня й нижня губи, при [n] – кінчик язика і альвеоли. При [m] і при [n] маленький язичок опускається, повітря виходить через порожнину носа, внаслідок чого [m] і [n] одержують носове забарвлення;

✓ *африкати* [tʃ], [dʒ] – складні приголосні, які утворюються поєднанням проривних [t], [d] і фрикативних [ʃ], [ʒ] так, що утворюється відповідно один звук [tʃ] і [dʒ].

Таблиця приголосних англійської мови:

Участь шуму і голосу	Спосіб творення		Місце творення								
			Губні		Язичні						
			Губно-губні	Губно-зубні	Передньоязичні			Середньоязичні	Задньоязичні	Фарингальні	
					Зубні	Альвеолярні	Заальвеолярні				
Шумні	Проривні	Дзвінкі	[b]			[d]			[g]		
		Глухі	[p]			[t]			[k]		
	Фрикативні (щілинні)	Дзвінкі		[v]	[ð]	[z] [ʒ]					
		Глухі		[f]	[θ]	[s] [ʃ]				[h]	
	Африкати	Дзвінкі				[dʒ]					
		Глухі				[tʃ]					
	Сонорні	Фрикативні (щілинні)		[w]				[r]	[l]		
		Зімкнено-прохідні	Носові	[m]			[n]			[ŋ]	
Бокові						[l]					

Фонем [m], [n], [p], [b], [l], [i:], [ɪ], [e], [aɪ], [t], [d], [s], [z], [k], [g]

Фонема [m] – губно-губний зімкнено-прохідний носовий сонорний приголосний звук.

Вимовляється англійський звук [m] майже так само, як і український звук [м]: губи стулені, утворюючи повну перешкоду, м'яке піднебіння опущене, повітря проходить через носову порожнину, внаслідок чого звук [m] одержує носове забарвлення. Єдина відмінність: при вимовлянні англійського [m] губи більш напружені та зовсім не випнуті, язик трохи просунутий вперед, кінчик його біля нижніх зубів. Англійський звук [m] має більшу тривалість звучання, особливо у кінці слова після короткого голосного.

Фонема [n] – передньоязичний альвеолярно-апикальний зімкнено-прохідний носовий сонорний приголосний звук.

На слух англійський звук [n] і український [н] майже однакові. Відрізняються вони лише тим, що англійський [n] в кінці слів звучить довше, ніж український і при вимовлянні англійського кінчик язика (апекс) притискається до альвеол (апикальне положення), тоді коли при вимовлянні українського [н] передня частина язика притискується до верхніх зубів. При вимовлянні англійського [n] маленький язичок опускається, повітря проходить через порожнину носа і [n] одержує носове забарвлення.

Фонема [p] – губно-губний зімкнений проривний глухий шумний приголосний звук.

При вимовлянні англійського звуку [p] губи напружені, щільно змикаються, утворюючи повну перешкоду. Як тільки напруження губ починає послаблюватися, сильний струмінь повітря прориває перешкоду, внаслідок чого звук [p]

вимовляється з придихом (аспірацією), що й відрізняє його від українського [п].

Фонема [b] – губно-губний зімкнений проривний дзвінкий шумний приголосний звук.

Вимовляється звук [b] так само, як і звук [p], але з додаванням голосу (вібрують голосові зв'язки). Англійський звук [b], як і український [б], ніколи не оглушується. Щоб не оглушувати звук [b], необхідно посилати слабкий струмінь повітря. Оглушення англійського [b] є фонематичною помилкою. Наприклад: [nɪp] – [nɪb] (щипати – перо).

Фонема [ɸ] – передньоязичний альвеолярно-апикальний зімкнено-прохідний боковий сонорний приголосний звук.

При вимовлянні звуку [ɸ] кінчик язика впирається у альвеоли, а бокові краї язика опускаються, утворюючи проходи для повітря (звідси і назва – боковий звук). Напружені голосові зв'язки вібрують і утворюють голосовий тон, який залежно від конфігурації язика дістає тембр, характерний для англійського звуку [ɸ]. При вимовлянні українського [л] кінчик язика притиснутий до верхніх зубів і ясен.

Фонема [ɸ] має два варіанти: пом'якшений звук [ɸ] і твердий звук [ɸ]. При вимовлянні *пом'якшеного* [ɸ] спинка язика підноситься до твердого піднебіння менше, ніж при українському [л'], а при *твердому* [ɸ] середня спинка язика підноситься вище, ніж при українському [л]. Саме тому англійський пом'якшений [ɸ] твердіший, ніж український м'який [л'], тоді як англійський твердий [ɸ] дещо пом'якшений в порівнянні з українським твердим [л].

Пом'якшений звук [ɸ] зустрічається перед голосними (особливо переднього ряду [i], [ɪ], [e]), а твердий [ɸ] – в кінці слів і перед приголосними.

Фонема [i:] – нелабіалізований довгий напружений голосний звук переднього ряду високого піднесення вузької різновидності.

При вимовлянні звуку [i:] губи напружені, притиснуті до зубів і дещо розведені в сторони так, що трохи відкривають верхні й нижні зуби. Щілина між зубами вузька, кінчик язика майже торкається нижніх зубів, а передня спинка язика повільно підноситься до твердого піднебіння. Це надає звукові [i:] дифтонгічного звучання, що можна розрізнити на слух під час повільного вимовляння: на початку звучання англійський [i:] подібний до українського [и], а потім – до [і], тобто англійський звук [i:] звучить приблизно так: [иіі].

Англійський звук [i:] особливо довгий в кінці слів, дещо коротший перед дзвінками приголосними та сонантами, ще коротший перед глухими приголосними, але навіть в останньому випадку він довший, ніж український звук [і].

Практичні завдання

[i:] - [mi:] - [ni:]

[i:] - [bi:] - [pi:]

[mi:], [ni:], [li:], [mi:n], [li:n], [ni:l], [bi:], [bi:n], [bi:m], [mi:l], [pi:], [pli:], [pi:l], [pi:p]

[mi:] - [mi:n]

[mi:] - [mi:l]

[bi:] - [bi:m]

[li:] - [li:n]

[bi:] - [bi:n]

[ni:] - [ni:l]

[pi:] - [pi:l]

[li:p] - [pi:p]

Фонема [ɪ] – нелабіалізований короткий ненапружений голосний звук переднього відсунутого назад ряду високого піднесення широкої різновидності.

При вимовлянні звуку [ɪ] положення органів мовлення таке, як і при вимовлянні звуку [i:]: губи напружені, розведені (дещо менше, ніж при [i:]) й притиснуті до зубів; язик просувається вперед так, що кінчик його знаходиться біля

нижніх зубів; передня спинка язика піднесена до твердого піднебіння дещо менше, ніж при [i:], а щілина між зубами ширша, ніж при [i:].

Практичні завдання

[ɪl]	[ɪm]	[ɪn]	[ɪl]	[nɪl]
[mɪl]	[lɪm]	[bɪn]	[pɪl]	[nɪb]
[nɪl]	[lɪp]	[pɪn]	[bɪl]	[nɪp]

[ɪl] - [i:l]	[bi:n] - [bɪn]
[nɪl] - [ni:l]	[pi:l] - [pɪl]
[mɪl] - [mi:l]	[pi:p] - [pɪp]

[ɪl], [ɪn], [nɪb], [pɪn], [bɪn], [mɪl], [bɪl], [nɪl], [lɪp], [pɪl], [nɪp], [pɪp], [i:l], [ni:l], [mi:l], [nɪb], [pi:p], [bɪn], [pɪn], [bi:m], [mɪl], [bɪl], [bi:n], [pli:], [pi:l], [li:n], [lɪm], [lɪp], [pɪl]

Фонема [e] – нелабіалізований короткий ненапружений голосний звук переднього ряду середнього піднесення вузької різновидності.

При вимовлянні звуку [e] язик просувається вперед, кінчик його торкається нижніх зубів, а середня частина його (спинка) підноситься до твердого піднебіння менше, ніж при [ɪ]. Губи розведені так, що відкривають верхні й нижні зуби. Щілина між зубами дещо ширша, ніж при [ɪ].

На слух англійський звук [e] подібний до українського [e] у слові *мені*.

Практичні завдання

[e] - [en]	[pen] - [ben]	[men] - [ˈmeni]
[en] - [men]	[bel] - [nel]	[pen] - [ˈpeni]
[pen] - [pɪn]	[bɪl] - [bel]	[nel] - [ˈneli]

[ben] - [bin]

[nil] - [nel]

[bel] - ['beli]

['bɪli] - ['beli]

['nɪli] - ['neli]

[pen], [bel], [nɪb], [men], [mi:n], [pɪl], [ben], [ni:l], [nel], ['eni],
['meni], [pli:], [mil], ['neli], [li:p], ['beli], [pɪn], ['peni]

Фонема [aɪ] – дифтонг, ядром якого є звук [a] – нелабіалізований короткий ненапружений голосний звук переднього відсунутого назад ряду низького піднесення, а складовою частиною (глайдом) – дуже короткий звук [ɪ].

При вимовлянні ядра [aɪ] губи нейтральні, нижня щелепа значно опущена, кінчик язика біля нижніх зубів. Ядро [aɪ] за тривалістю звучання довше, ніж глайд [ɪ], який звучить одну мить. За звучанням англійський дифтонг [aɪ] дещо подібний до українського звукосполучення *ай* в словах *дай, чай*.

Практичні завдання

[aɪ] - [maɪ]

[aɪ] - [naɪ]

[aɪ] - [laɪ]

[maɪ] - [main]

[maɪ] - [mail]

[paɪ] - [pam]

[naɪ] - [nain]

[naɪ] - [nail]

[plaɪ] - [pail]

[laɪ] - [lain]

[laɪ] - [laim]

[aɪ] - [bail]

[aɪ], [aɪl], [maɪ], [mail], [main], [laɪ], [lain], [nain], [paɪ], [pam],
[pail]

Фонема [t] – передньоязичний альвеолярно-апикальний шумний проривний глухий приголосний звук.

Англійський звук [t] значно відрізняється від українського [т]. При вимовлянні англійського [t] кінчик язика міцно притискується до альвеол (апикальна артикуляція), утворюючи

повну перешкоду, а потім сильний поштовх повітря відриває його від альвеол, внаслідок чого звук [t] дістає сильний придих (аспірацію), особливо в кінці слів і перед довгими наголошеними голосними.

Практичні завдання

[ti:] - [tin] - [ten] - [taim]
[ni:t] - [nit] - [net] - [nait]
[mi:t] - [tim] - [met] - [mait]

[bi:t] - [bit] - [bet] - [bait]
[pi:t] - [pit] - [pet] - [taip]
[ti:m] - [tint] - [tent] - [tait]

Фонема [d] – передньоязичний альвеолярно-апикальний шумний проривний дзвінкий приголосний звук.

Вимовляється звук [d], як і [t], з яскраво вираженою апікальною артикуляцією (кінчик язика притискується до альвеол), але з додаванням голосу (вібрують голосові зв'язки). Український звук [д] вимовляється при дорсальному положенні язика (передня спинка торкається верхніх зубів). Англійський звук [d], як і український [д] ніколи не оглушується.

Практичні завдання

[bi:d] - [bi:t] [bit] - [bid]
[ni:d] - [ni:t] [lit] - [lid]
[mi:d] - [mi:t] [nit] - [mid]

[bed] - [bet]
[ned] - [net]
[tend] - [tent]

[di:n] - [din] - [den] - [dain]
[bi:d] - [bid] - [bed] - [baid]
[di:d] - [did] - [ded] - [daid]

[bi:], [bi:d], [bi:t], [bit], [bid], [bed], [bait], [baid], [net], [ned], [nait],
[ni:], [ni:t], [ni:d], [di:d], [daid], [mi:t], [mait], [lit], [led], [li:d], [tait]

Фонем [s] і [z] – передньоязичні альвеолярно-апикальні круглощілинні шумні приголосні звуки: [s] – глухий, [z] – дзвінкий. При вимовлянні англійських звуків [s] і [z] кінчик язика піднімається до альвеол і разом з ними утворює круглий прохід для повітря (звідси і назва – круглощілинні).

При вимовлянні українських звуків [c] і [z] щілину утворюють кінчик язика і передні верхні зуби (дорсальна артикуляція), тому вони більш свистячі, мають світліший відтінок порівняно з англійськими [s] і [z]. Як і всі англійські дзвінки приголосні, [z] ніколи не оглушується.

Практичні завдання

[si:l] - [sil] - [sel] - [sam] [sli:p] - [slip] - [slept] - [slait]
[si:t] - [sit] - [set] - [sait] [spi:d] - [spit] - [spend] - [spait]

[ni:s] - [ni:z] [si:ts] - [si:dz]
[li:s] - [li:z] [bits] - [bidz]
[si:z] - [si:s] [bedz] - [bets]
[pi:z] - [pi:s] [saidz] - [saits]

[nɪps], [nɪbz], [si:ts], [si:dz], [bits], [bidz], [slaidz], [lidz], [lɪps],
[spelz], [sli:ps], [bi:dz], [nests], [spendz], [bi:sts], [mɪs], [ɪz], [pli:z]

Фонема [k] – задньоязичний проривний сильний глухий приголосний звук.

Фонема [g] – задньоязичний проривний слабкий дзвінкий приголосний звук.

Артикулюються [k] і [g] майже так само, як і відповідні українські звуки [к] і [г]: задня спинка язика підноситься до м'якого піднебіння і змикається з ним, утворюючи повну перепону, після чого сильний струмінь повітря прориває перепону – звучить [k] з енергійним придихом. При вимовлянні

[g] крім додавання голосу слід посилати слабкий струмись повітря, щоб не оглушувати дзвінкий [g].

Практичні завдання

[ki:] - [kɪd] [kɪl] - [lɪk] [pɪk] - [pɪg]
 [ki:n] - [kɪn] [ki:l] - [li:k] [dɪk] - [dɪg]
 [kɪt] - [kɪk] [ki:p] - [pi:k] [tɪk] - [tɪg]

[pi:k] - [pɪg] - [peg] - [paɪk]
 [li:g] - [lɪk] - [leg] - [laɪk]
 [bi:k] - [bɪg] - [beg] - [baɪk]

[desk], [beg], [bɪg], [get], [ki:l], [kɪl], [pɪg], [kɪs], [stɪk], [maɪk], [li:g],
 [bli:k], [dɪg], [gaɪd], [glɑ:d], [tɪg], [tɪk], [stɪk], [si:k], [spi:k]

Правила читання

фонем [m], [n], [p], [b], [l], [i:], [ɪ], [e], [aɪ], [t], [d], [s], [z], [k], [g]

<i>Буква / Буквосполучення</i>	<i>Транскрипція</i>	<i>Приклад</i>
e [i:]	[i:]	be, Pete
	[e]	pen, desk
ee	[i:]	see
i [aɪ]	[aɪ]	like, kite
	[ɪ]	nib, it
ild, ind	[aɪ]	mild, mind
y [waɪ]	[aɪ]	my, type
m [em]	[m]	me, lime
n [en]	[n]	nine, ten
p [pi:]	[p]	pin, list
b [bi:]	[b]	be, best
l [el]	[l]	lime, belt, till
t [ti:]	[t]	time, still, pet

Буква	Транскрипція	Приклад
d [di:]	[d]	desk, did, seed
s [es]	[s]	sit, list, tense
	[z]	rise, is, pies
z [zed]	[z]	zip
k [keɪ]	[k]	kid, kettle, strike
g [dʒi:]	[g]	pig, big

Голосна буква **e** [i:] у відкритому наголошеному складі вимовляється як **[i:]**: *be* [bi:], *Pete* [pi:t].

Голосна буква **e** [i:] в закритому наголошеному складі вимовляється як **[e]**: *pen* [pen], *desk* [desk].

Голосна буква **e** [i:] в кінці слова не вимовляється (німа літера e), якщо у слові крім неї ще є голосна: *time* [taim].

Буквосполучення **ee** вимовляється як **[i:]**: *see* [si:], *meet* [mi:t].

Голосна буква **i** [aɪ] у відкритому наголошеному складі вимовляється як **[aɪ]**: *like* [laɪk], *kite* [kaɪt].

Голосна буква **i** [aɪ] в закритому наголошеному складі вимовляється як **[ɪ]**: *nib* [nɪb], *it* [ɪt]. Проме у буквосполученнях **ild**, **ind** голосна буква **i** [aɪ] вимовляється як **[aɪ]**: *mild* [maɪld], *mind* [maɪnd].

Голосна буква **u** [waɪ] вимовляється як **[aɪ]** у відкритому наголошеному складі: *tu* [taɪ], *type* [taɪp].

Приголосна буква **m** [em] вимовляється як **[m]**, але на початку слова протяжніше, щоб уникнути пом'якшення, і без голосного призвуку в кінці слова: *me* [mi:], *lime* [laɪm].

Приголосна буква **n** [en] вимовляється як **[n]** (кінчик язика злегка торкається альвеол): *nine* [naɪn], *ten* [ten].

Приголосна буква **p** [pi:] вимовляється як **[p]** легко, з придиханням перед наголошеними голосними і енергійно в кінці слова: *pin* [pin], *lip* [lip].

Приголосна буква **b** [bi:] вимовляється як **[b]**: *be* [bi:], *best* [best].

Приголосна буква **l** [el] вимовляється як **[l]** – кінчик язика злегка торкається альвеол; перед голосними вимовляється пом'якшено, перед приголосними і в кінці слова – твердо: *line* [laɪn], *belt* [belt], *bill* [bɪl].

Приголосна буква **t** [ti:] вимовляється як **[t]** легко, з придиханням перед голосними на початку слова і енергійно в кінці слова: *time* [taɪm], *tip* [tɪp], *pet* [pet].

Приголосна буква **d** [di:] вимовляється як **[d]**; у кінці слова без призвуку: *desk* [desk], *did* [dɪd], *seed* [si:d].

Приголосна буква **s** [es] вимовляється як **[s]** на початку складу, перед голосними, перед глухими приголосними і в кінці слова після глухих приголосних: *sit* [sɪt], *list* [lɪst], *tense* [tens].

Приголосна буква **s** [es] вимовляється як **[z]** між голосними, у кінці слова після голосних і дзвінких приголосних: *rise* [raɪz], *is* [ɪz], *pies* [paɪz].

Приголосна буква **z** [zed] вимовляється як **[z]** – кінчик язика підноситься до альвеол, у кінцевому положенні не приглушується: *size* [saɪz], *zip* [zɪp].

Приголосна буква **k** [keɪ] вимовляється як **[k]** легко, з придиханням на початку слова, перед голосним і виразно, сильно в кінці слова: *kid* [kɪd], *kettle* ['kɛtl], *strike* [straɪk].

Приголосна буква **g** [dʒi:] вимовляється як [g] в кінці слова: *pig* [pɪg], *big* [bɪg].

Вправи на читання

фонем [m], [n], [p], [b], [l], [i:], [ɪ], [e], [aɪ], [t], [d], [s], [z], [k], [g]

1. Голосна буква *e* в закритому наголошеному складі та приголосні букви *t, d*:

bed – bet send – sent bend – bent

2. Голосна буква *e* у відкритому наголошеному складі та в кінці слів; буквосполучення *ee*; голосна буква *e* в закритому наголошеному складі:

pe – Pete me – meet Pete – pen
be – bee be – beet bede – bed
me – meet see – seed deed – desk

Be, Pete, bed, see, me, pen, need, desk, bet, meet, sent, deed, net, seed, send, bend, tent, bent.

3. Голосна буква *i* у відкритому та закритому наголошеному складі:

pine – pin pill – pile peel – pill – pen – pile
bite – bit bid – bide bede – bid – bed – bide
site – sit tin – time peek – pig – peg – pike

4. Читання приголосної букви *l* перед голосною та в кінці слова:

lip – pill bell – led like – kill
lit – till tell – let little – till

lime – mile sell – less line – Nile

5. Читання голосних букв e, i та буквосполучення ee:

Pete – pit – pet – pipe	seed – sit – set – site
bee – bid – bed – bide	speed – spit – spend – spite
meet – mid – met – mite	sleep – slip – slept – slide

mild – bind – kind – mind

6. Прочитайте подані слова:

I, see, desk, it, is, pen, little, nib, tie, need, in, like, me, bid, Mike, seed, sit, site, set, pit, pipe, mill, mile, sleep, little, miss, line, bell, mine, big, keen, spell, tell, tile, deep, nine, leg, peep, smile, deed, belt, deep, list, slide, best, nest, smile, lie, speed, spend, meet, zip, size, my, type, pig, kitten, kind.

Фонеми [eɪ], [æ], [ə], [h], [f], [v]

Фонема [eɪ] – дифтонг, що складається з двох голосних звуків: ядра [e] і глайда [ɪ] і ядро якого звук, що є проміжним між напіввідкритим [e] та напівзакритим [e]. При вимовлянні ядра язик просувається вперед, а передня спинка язика трохи вигинається вгору. Кінчик язика притиснутий до нижніх зубів. Губи нейтральні. При вимовлянні глайда [ɪ] середня спинка язика трохи піднімається у напрямку артикулювання фонемою [ɪ], але повністю положення для [ɪ] не займає, а зупиняється у позиції лише для початку цього голосного. Отже, другий елемент дифтонга [eɪ] глайд [ɪ] вимовляється нечітко. Відстань між спинкою язика та твердим піднебінням залишається широкою.

Англійський дифтонг [eɪ] схожий на українське звукосполучення *ей*, як у словах *клей*, *рейд*.

Практичні завдання

[eim] - [neim]	[eik] - [leik]	[dei] - [deit]
[eil] - [meil]	[eip] - [teip]	[pei] - [peid]
[eid] - [meid]	[eit] - [meit]	[plei] - [pleit]

[keim] - [meik]	[mein] - [neim]	[ei] - [eid] - [eit]
[teik] - [keit]	[seik] - [keis]	[mei] - [meid] - [meit]
[teil] - [leit]	[deil] - [leid]	[lei] - [leid] - [leit]

[lein] - [lain]	[mail] - [meil]
[pein] - [pain]	[pail] - [peil]
[beid] - [baid]	[bait] - [beit]

[pei], [pen], [pein], [pain], [sei], [sel], [seil], [saikl], [eik], [meik], [maikl], [lein], [let], [leit], [lait], [geil], [get], [eit], [teil], [mai], [mei]

Фонема [æ] – нелабіалізований напружений голосний переднього ряду низького піднесення широкої різновидності.

За тривалістю [æ] можна характеризувати як напівдовгий голосний, тому що звук [æ] за звучанням довший, ніж усі інші короткі голосні ([i], [e]...), особливо перед сонантами та дзвінкими приголосними (в кінці слів [æ] не буває). Перед глухими приголосними звук [æ], як і всі приголосні, дещо коротший, але довший, ніж інші короткі голосні звуки.

При вимовлянні звуку [æ] нижня щелепа значно опускається, кінчик язика знаходиться біля нижніх зубів, середня спинка язика дещо піднесена, губи розведені.

Практичні завдання

[æt] - [mæt]	[bæk] - [bæg]
[æd] - [mæd]	[pæt] - [pæd]
[ænd] - [bænd]	[sæt] - [sæd]

[bæg] - [beg]	[met] - [mæd]
[bæd] - [bed]	[pet] - [pæd]
[dæd] - [ded]	[set] - [sæd]

[i:t] - [it] - [et] - [æt]	[bi:k] - [big] - [beg] - [bæg]
[bi:d] - [bid] - [bed] - [bæd]	[di:d] - [did] - [ded] - [dæd]
[pi:k] - [pik] - [pek] - [pæk]	[pi:t] - [pit] - [pet] - [pæt]
[li:d] - [lid] - [led] - [læd]	[si:t] - [sit] - [set] - [sæt]

Фонема [ə] – нелабіалізований короткий ненапружений голосний змішаного ряду середнього піднесення широкої різновидності.

При вимовлянні звуку [ə] губи нейтральні, весь язик трохи піднесений до піднебіння і утворює плоску горизонтальну поверхню (тому змішаного ряду), кінчик язика біля нижніх зубів, органи мовлення трохи розслаблені.

Звук [ə] завжди ненаголошений, а тому не має чіткої артикуляції, а значить і звучання. На артикуляцію ненаголошеного [ə] в значній мірі впливають сусідні звуки. Всю увагу й силу голосу слід направляти на наголошений голосний даного слова.

Практичні завдання

[ə 'nɪb]	[ə 'bed]	[ə 'mæp]	[ə 'deɪ]	[ə 'baɪk]
[ə 'lɪp]	[ə 'pen]	[ə 'læmp]	[ə 'deɪt]	[ə 'laɪt]
[ə 'bɪt]	[ə 'set]	[ə 'bæg]	[ə 'geɪn]	[ə 'taɪd]

[ə 'pen ənd ə, nɪb]	[ə 'nɪb ənd ə, pen]
[ə 'mæp ənd ə, plæn]	[ə 'plæn ənd ə, mæp]
[ə 'taɪ ənd ə, bæɡ]	[ə 'bæg ənd ə, taɪ]

[ə 'blæk 'kæt 'sæt ɒn ə, mæt | ənd 'et ə 'fæt , bæt]

Фонема [h] – фарингальний щілинний глухий приголосний звук.

При вимовлянні приголосного [h] корінь язика відтягується до задньої стінки зів, утворюючи досить значне звуження. Короткий, але сильний струмінь повітря, проходячи через звуження, утворює звук, що нагадує шумний видих. Це й буде звук [h]. Вимовляючи слово із звуком [h], слід орієнтуватись на голосний, який, як правило, йде після [h], і вимовляти його з придихом.

В українській мові такого звуку немає. Український звук [r] за звучанням і артикуляцією не співпадає з англійським [h]: при вимовлянні [r] задня спинка язика підноситься до м'якого піднебіння. У вимовлянні [r] беруть участь голосові зв'язки ([r] – дзвінкий приголосний).

Практичні завдання

[i:] - [hi:] [ɪl] - [hɪl] [eɪ] - [heɪ]
[i:l] - [hi:l] [ɪt] - [hit] [eɪl] - [heɪl]
[i:t] - [hi:t] [ɪz] - [hɪz] [eɪt] - [heɪt]

[æm] - [hæm] [aɪ] - [haɪ]
[æd] - [hæd] [aɪd] - [haɪd]
[ænd] - [hænd] [aɪk] - [haɪk]

[hɪd], [haɪd], [hæm], [haɪnd], [hɪnt], [help], [hæɡ], [hɪz], [hæz], [hed], [hi:t], [hens], [henz], [heɪt], [haɪk], [haɪt], [hæt], [hi:l], [haɪv], [ˈhæpl]

Фонемі [f] – губно-зубний щілинний шумний глухий приголосний.

Фонемі [v] – губно-зубний щілинний шумний дзвінкий приголосний.

При вимовлянні [f] і [v] нижня губа утворює з верхніми зубами дуже вузьку плоску щілину. Повітря з шумом проходить

через щілину, що створює глухий звук [f], а якщо прибавимо голос, одержимо дзвінкий приголосний [v].

Практичні завдання

[fi:l] - [vi:l]	[fæn] - [væn]	[feil] - [veil]
[felt] - [velt]	[fæt] - [væt]	[feis] - [veiz]
[li:v] - [li:f]	[laiv] - [laif]	[fi:l] - [li:f]
[livd] - [lɪft]	[neiv] - [naif]	[vi:l] - [li:v]
[faɪn] - [vaɪn]	[laɪf] - [faɪl]	
[faɪv] - [faɪf]	[naɪf] - [faɪn]	

[liv], [livz], [feit], [fi:t], [fit], [fed], [fæt], [fait], [flaɪt], [flæt], [li:v], [fi:l], [li:f], [vi:l], [sli:v], [sli:vz], [seɪf], [seɪfs], [feɪs]

[əz 'fɪt əz ə ˈfɪdl]

Правила читання фонем [eɪ], [æ], [ə], [h], [f], [v]

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
a [eɪ]	[eɪ]	take, table
	[æ]	bag, lamp
	[ə]	a pen
ai	[eɪ]	pain
ay	[eɪ]	day
h [eɪtʃ]	[h]	hat, hand, he
	-	hour
f [ef]	[f]	fate, gift
v [vi:]	[v]	vet, five
g [dʒi:]	[g]	game

Голосна буква **a** [eɪ] у відкритому наголошеному складі вимовляється як [eɪ]: *take* [teɪk], *table* ['teɪbl].

Голосна буква **a** [æ] в закритому наголошеному складі вимовляється як [æ]: *bag* [bæɡ], *lamp* [læmp].

Голосна буква **a** [eɪ] в ненаголошеній позиції вимовляється як [ə]: *a pen and a nib* [ə'pen ənd ə'nɪb].

Буквосполучення **ai**, **ay** вимовляється як [eɪ]: *aim* [eɪm], *claim* [kleɪm], *say* [seɪ]; *npome* іноді як [e]: *said* [sed], *says* [sez].

Приголосна буква **h** [eɪtʃ] вимовляється як [h] легким видиханням і вживається лише перед голосними: *hat* [hæt], *hand* [hænd]. *Проте*: приголосна буква **h** не вимовляється на початку деяких слів французького походження: *hour* ['aʊə(r)], *honest* ['ɒnɪst], *honour* ['ɒnə(r)].

Приголосна буква **f** [ef] вимовляється як [f]: *fave* [feɪv], *gift* [ɡɪft].

Приголосна буква **v** [vi:] вимовляється як [v] – верхні зуби торкаються внутрішньої частини нижньої губи: *vet* [vet], *five* [faɪv].

Приголосна буква **g** [dʒi:] вимовляється як [g] перед голосними **a**, **o**, **u** та всіма приголосними: *game* [geɪm], *glad* [glæd].

Вправи на читання **фонем** [eɪ], [æ], [ə], [h], [f], [v]

1. Читання голосних букв a, e в закритому наголошеному складі:

bad – bed (поганий – ліжко) bend – band (гнути – оркестр)
bag – beg (портфель – просити) set – sat (ставити – сидів)

man – men (чоловік – чоловіки)
send – sand (посилати – пісок)

*2. Читання голосної букви **a** у відкритому й закритому наголошеному складах; у ненаголошеній позиції; у різних позиціях:*

pan – pane	tape – tap	mad – made
plan – plane	fate – fat	mat – mate
bag – bake	bade – bad	dad – date

a 'bed and a ,desk	a 'desk and a ,bed
a 'tie and a ,bag	a 'bag and a ,tie
a 'map and a ,plan	a 'plan and a ,map

Kate, a table, a saddle, late, a flat, fat, a fate, a mat, made, a plate, sad, a date, bad, bade, take, stable, a bag.

*3. Читання голосних букв **a, e** в закритому наголошеному складі:*

mat – met	set – sad	band – bent
tan – ten	let – lad	sand – sent
lad – led	bet – bad	land – lent

*4. Читання приголосної букви **h**:*

hit – hat	hand – hint	hid – hide
hid – had	ham – him	hat – hate
his – has	hell – hill	had – hade

*5. Читання приголосних букв **f, v**:*

feel – fill	save – safe	fin – fan – fine
feet – fit	live – life	vim – van – vine

feed – fed five – fife fit – fat – fate

Fee, van, fin, vane, life, gave, fit, fleet, flat, left, save, fate, fine, dive, felt, lift, fame, flame, file. As 'fit as a fiddle.

6. Прочитайте подані слова:

A bag, have, has, Mike, his, he, a hat, a hand, take, spell, a lamp, bad, a map, a plan, a plane, a hen, a hand', a pine, a date, a slide, make, a kite, safe, a man, a name, sit, skate, tile, hate, lift, feel, fit, fat, a fate, seed, sill, sell, sale, sad, a pill, pale, till, tell, a tale, hill, heel, hale, feed, fed, deed, did, dive, life, five, a flag.

Фонемн [ʊ], [u], [ou], [ɒ], [ɔɪ], [u:], [ɪ], [w]

Фонема [ʊ], [u] – лабіалізований короткий ненапружений голосний заднього просунутого вперед ряду високого піднесення широкої різновидності.

При вимовлянні звуку [ʊ] губи округлені, але не випнуті. Задня спинка язика піднесена до м'якого піднебіння. При вимовлянні українського [y] губи випнуті, язик підноситься трохи вище, ніж при [ʊ].

Практичні завдання

[pɒl] - [bɒl]

[tɒk] - [kɒk]

[gɒd] - [stɒd]

[fɒl] - [fɔt]

[hɒk] - [nɒk]

[hɒd] - [kɒd]

[bɒk] - [lɒk]

[sɒt] - [pɒs]

[pɒt] - ['bɒlɪt]

['lɒk bɪfə ʃɒ , li:p]

Фонема [ou] – дифтонг, ядром якого є звук [o] – лабіалізований голосний заднього просунутого вперед ряду середнього піднесення вузької різновидності.

При вимовлянні ядра [o] губи округлені менше, ніж при українському [o], і майже не випнуті. Рот відкритий менше, ніж при українському [o].

Після вимовляння ядра [o] язик відходить назад і вгору розкриття рота зменшується, губи ще більше округлені, але не випнуті. При такому положенні органів мовлення вимовляємо глайд [u] – послаблений звук, настільки короткий, що він навіть не встигає оформитись в чіткий звук [u].

Практичні завдання

[oun] - [boon]

[lou] - [loud]

[snou] - [snoud]

[out] - [bout]

[gou] - [gout]

[floo] - [flout]

[kou] - [koup]

[boold] - [boolt]

[flood] - [flout]

[oun] - ['oupn]

[koold] - [koot]

['doont 'gou 'hoom ə, loon]

Фонема [ɒ] – лабіалізований короткий ненапружений голосний глибокого заднього ряду низького піднесення широкої різновидності.

При вимовлянні звуку [ɒ] нижня щелепа значно опущена, губи округлені, але не випнуті. Задня спинка язика трохи піднесена.

При вимовлянні українського [o] нижня щелепа опускається менше, язик підноситься дещо більше, губи, округлені та випнуті; утворюють значно менший і кругліший отвір, ніж при [ɒ]. За звучанням англійський звук [ɒ] займає приблизно проміжне положення між українськими [o] і [a].

Слід пам'ятати, що [ɒ] дуже короткий звук, він надає англійському мовленню специфічного колориту, його не можна підміняти українськими [o] або [a].

Практичні завдання

[ɒf] - [ɒfn]	[nɒt] - [nɒd]	[kɒp] - [kɒb]
[ɒd] - [ɒdz]	[pɒt] - [pɒd]	[lɒk] - [lɒg]
[ɒn] - [kɒn]	kɒt] - [kɒd]	[gɒt] - [gɒd]
[bɒt] - [dɒt]	[hɒk] - [hɒg]	[mɒp] - [mɒb]
[dɒk] - [dɒg]	[klɒk] - [klɒg]	['hɒbɪ] - ['hɒkɪ]
[fɒg] - [fɒks]	[stɒp] - [stɒk]	['pɒlɪ] - ['mɒlɪ]
[flɒk] - [flɒgz]	[klɒt] - [klɒd]	['dɒtɪ] - ['pɒtɪ]

['tɒm 'gɒt ə ,pɒt | ənd ə 'lɒt əv 'hɒt ,kɒd in it]

Фонема [ɔɪ] – дифтонг, ядром якого є звук [ɔ], що є дещо менш відкритим та трохи просунутим уперед порівняно зі звуком [ɒ], вимовленим окремо, а глайд цього дифтонга – дуже короткий звук, що наближається до звуку [ɪ].

Складові елементи дифтонга [ɔɪ] за звучанням є дуже наближеними до самостійних фонем [ɒ] та [ɪ], тільки ядро трохи більш відкрите та довге, а глайд – більш відкритий та має досить-таки стабільну артикуляцію. Ядро англійського дифтонга [ɔɪ] за тривалістю звучання є довшим ніж його глайд [ɪ], який звучить одну мить. За звучанням англійський дифтонг [ɔɪ] схожий на українське кінцеве наголошене звукосполучення [oй], як у слові *ой!*, якщо вимовити [o] з більш опущеним униз язиком, а [й] зробити без чіткої кінцівки.

Практичні завдання

[nɔɪz] - [vɔɪs]
[bɔɪ] - [tɔɪ]

[ɪm'plɔɪ] - [dɪ'strɔɪ]

Фонема [u:] – лабіалізований довгий напружений голосний глибокого заднього ряду високого піднесення вузької різновидності.

При вимовлянні звуку [u:] губи значно округлені, але майже не випнуті. Задня спинка язика піднесена до м'якого піднебіння більше, ніж при [ʊ]. Порівняно з [ʊ] звук [u:] більш високого піднесення і відсунутого назад ряду, губи більш округлені. Звук [u:] звучить особливо довго в кінці слів та перед дзвінками приголосними.

Практичні завдання

[tu:] - [tu:l]

[mu:n] - [nu:n]

[du:] - [du:m]

[lu:s] - [lu:z]

[flu:] - [flu:t]

[mu:t] - [mu:d]

[fɒl] - [fu:l]

[fu:d] - [fɒt]

[sɒt] - [su:t]

[pɒl] - [pu:l]

[gu:s] - [gɒd]

[hɒk] - [hu:z]

[pɒt] - [bu:t]

[sku:l] - [bɒk]

[kɒd] - [ku:t]

[ə'li:tl 'pɒt ɪz 'su:n 'hɒt]

['su:n kɒk 'hɒd 'pɒt ə,stu:l] ənd 'tɒk, ə,spu:n | tɒ i:t hɪz ,su:p]

Фонема [r] – передньоязичний заальвеолярний щілинний серединний звук.

В українській мові такого звуку немає. При артикуляції українського [r] язик підводиться близько до альвеол і при проходженні повітря вібує, ударяючись об альвеоли, що надає йому дрижачого звучання. При артикуляції англійського [r] кінчик язика підводиться за альвеоли і тримається нерухомо.

Щілина між кінчиком язика і альвеолами більша, ніж при українському [р]. При проходженні повітря кінчик язика не вібрує, а тому звук, що надходить від вібруючих голосових зв'язок, одержує забарвлення, яке за звучанням нагадує українські [р] і [ж]. Щоб швидше «знайти» звук [r], іноді рекомендують вимовити кілька разів український звук [р], тримаючи мізинець або олівець між зубами.

Практичні завдання

[ri:d]	[rim]	[ren]	[ræm]
[ri:k]	[rid]	[red]	[ræg]
[ri:l]	[rit]	[ret]	[ræt]
[rod]	[ru:d]	[ri:m]	[dri:m]
[rɒt]	[ru:m]	[ri:d]	[bri:d]
[rɒmp]	[ru:t]	[ri:k]	[gri:k]
[red] - [bred]	[ræm] - [træm]	[ru:m] - [bru:m]	
[rest] - [brest]	[ræg] - [dræg]	[fu:d] - [bru:d]	
[rend] - [frend]	[ræk] - [træk]	[ru:t] - [bru:t]	
[rein] - [trein]	[rais] - [prais]		
[reid] - [treid]	[raid] - [braid]		
[reit] - [streit]	[rait] - [brait]		

[ə'red 'rouz, hɪəz ɪz 'veri ,rɛə |ənd ɪt ri:lɪ 'pru:vd veri ,prɪtɪ]
 ['doʊnt 'trʌbl ,trʌbl | tɪl'trʌbl 'trʌblz ,ju:]

Фонема [w] – губно-губний задньоязичний щілинний серединний звук.

При вимовлянні звуку [w] задня спинка язика піднесена до м'якого піднебіння, напружені губи значно округлені та трохи випнуті. При такому положенні органів мовлення вимовляємо

звук [ʊ]. А тепер спробуємо вимовити [v], не змінюючи положення органів мовлення, тобто не торкаючись нижньою губою верхніх зубів. Так ми одержимо якісно новий звук [w], який звучить дуже коротко.

Практичні завдання

[wi:]	[win]	[wen]	[wɒz]	[wolf]
[wi:l]	[wɪl]	[wel]	[wɒt]	[wɒd]
[wi:t]	[wɪt]	[wet]	[wɒnt]	[ˈwɒdnt]

[vi:l] - [wi:l]	[vet] - [wet]	[weɪn] - [veɪn]
[vɪm] - [wɪn]	[vent] - [went]	[weɪl] - [veɪl]
[vɪl] - [wɪl]	[vest] - [west]	[weɪst] - [veɪst]

[weɪl] - [waɪl]	[vaɪl] - [waɪl]
[weɪn] - [waɪn]	[vaɪn] - [waɪn]
[weɪt] - [waɪt]	[vaɪs] - [waɪz]

[kwaɪt] - [ˈkwaɪət]	[kweɪl] - [kweɪl]
[kwəʊt] - [kwəʊt]	[ˈkwaɪətn] - [kwɪnˈtɛt]

[əˈwɪkɪd ˈwɒlf wɒz ˈwɒndərɪŋ ɪn ə ˌwɒd | təˈwɒnt ə ˌfu:d]

Правила читання фонем [ʊ], [u], [oo], [v], [ɔɪ], [u:], [r], [w]

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
o [oo]	[oo]	go, note
	[v]	on, Tom
	[ə]	to take, to see
oo	[u:]	too, soon
	[ʊ]	book, look
oa	[əʊ]	oak, boat

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
old	[əʊld]	cold
ow	[əʊ]	blow, own

Голосна буква **o** [oʊ] у відкритому наголошеному складі вимовляється як [oʊ]: *go* [goʊ], *note* [noʊt].

Голосна буква **o** [oʊ] в закритому наголошеному складі вимовляється як [ɒ]: *on* [ɒn], *Tom* [tɒm].

Голосна буква **o** [oʊ] в ненаголошеній позиції вимовляється як [ə]: *to take* [tə'teɪk], *to see* [tə'si:]. Частка **to** перед словом, що починається голосною, вимовляється як [tə]: *to open* [tə'ɒpən], *to add* [tə'æd].

Буквосполучення **oo** перед **l**, **m**, **n** і в кінці слів вимовляється як [u:]: *too* [tu:], *soon* [su:n], *stool* [stu:l].

Буквосполучення **oo** перед **k** вимовляється як [ʊ]: *book* [bʊk], *look* [lʊk]. Для інших випадків єдиного правила немає: *good* [gʊd], *food* [fu:d], *wool* [wʊl].

Буквосполучення **oa** вимовляється як [əʊ]: *coat* [kəʊt], *foam* [fəʊm].

Буквосполучення **old** вимовляється як [əʊld]: *bold* [bəʊld], *fold* [fəʊld].

Буквосполучення **ow** вимовляється як [əʊ]: *flow* [fləʊ], *grow* [grəʊ], *own* [əʊn].

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
y [waɪ]	[aɪ]	try
	[ɪ]	very, system
igh	[aɪ]	sight
oi	[ɔɪ]	boil
oy	[ɔɪ]	toy
ea	[i:]	speak
	[e]	head, bread

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ei	[i:]	seize
	[eɪ]	veil
ey	[eɪ]	grey
eigh	[eɪ]	eight
ie	[i:]	field

Голосна буква **y** [waɪ] вимовляється як **[aɪ]** у відкритому наголошеному складі: *try* [traɪ], *fry* [fraɪ].

Голосна буква **y** в закритому наголошеному складі і в ненаголошеній позиції вимовляється як **[ɪ]**: *very* ['veri], *syllable* ['siləbl].

Буквосполучення **igh** вимовляється як **[aɪ]**: *night* [naɪt], *might* [maɪt].

Буквосполучення **oi**, **ou** вимовляється як **[ɔɪ]**: *voice* [vɔɪs], *boil* [bɔɪl], *toy* [tɔɪ], *boy* [bɔɪ].

Буквосполучення **ea** вимовляється як **[i:]** перед приголосними: *speak* [spi:k], *mean* [mi:n], *peace* [pi:s], *please* [pli:z], *seam* [si:m], *easy* [i:zi].

Буквосполучення **ea** перед приголосною буквою **d** вимовляється як **[e]**: *head* [hed], *bread* [bred]. Виняток: *read* [ri:d], *lead* [li:d].

Буквосполучення **ei** вимовляється як **[eɪ]**: *veil* [veɪl]. Але після приголосних букв **c**, **s** буквосполучення **ei** вимовляється як **[i:]**: *receive* [ri'si:v], *seize* [si:z].

Буквосполучення **ey** вимовляється як **[eɪ]**: *grey* [greɪ], *fey* [feɪ]. Виняток: *key* [ki:].

Буквосполучення **eigh** вимовляється як **[eɪ]**: *eight* [eɪt], *weight* [weɪt].

Буквосполучення **ie** вимовляється як **[i:]**: *field* [fi:ld], *sieve* [si:v]; *npome*: *friend* [frend].

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
r [a:]	[r]	red, rose
w ['dʌblju:]	[w]	we, well
wa	[wɒ]	wash
	[wæ]	swam
wr	[r]	wrist
wh	[w]	white, when
	[h]	who, whose
qu	[kw]	queen, quick
que	[k]	unique
c [si:]	[s]	pencil, place
	[k]	code, can
ck	[k]	clock, sock
ch	[k]	chemistry
sc	[s]	scene

Приголосна буква **r** [a:] перед голосною вимовляється як **[r]** – кінчик язика підноситься за альвеоли, утворюючи досить широку щілину, крізь яку проходить повітря: *red* [red], *tree* [tri:].

Приголосна буква **w** ['dʌblju:] перед голосною вимовляється як **[w]** – губи округлені і трохи випнуті; потім органи мовлення швидко перелаштовуються для артикуляції наступного голосного: *we* [wi:], *well* [wel], *wife* [waɪf].

Буквосполучення **wa** вимовляється як **[wɒ]** у словах: *wash* [wɒʃ], *want* [wɒnt]; та як **[wæ]** у словах: *swam* [swæm].

Приголосна буква **w** ['dʌblju:] у буквосполученні **wr** не вимовляється; вимовляється лише приголосна буква **r** [r]: *write* [raɪt].

Буквосполучення **wh** вимовляється як [w] перед усіма голосними буквами, крім **o**; приголосна буква **h** [eɪtʃ] не вимовляється: *where* [weə(r)], *why* [waɪ].

Буквосполучення **wh** вимовляється як [h] перед **o** в наголошеному складі; приголосна буква **w** не вимовляється: *whole* [həʊl], *whose* [hu:z].

Приголосна буква **q** [kju:] зустрічається лише у сполученні з голосною буквою **u** і вимовляється як [kw] у наголошеному складі: *queen* [kwi:n], *quick* [kwɪk]; у ненаголошеному складі **que** вимовляється як [k]: *unique* [ju'ni:k].

Приголосна буква **c** [si:] перед **e, i, y** вимовляється як [s]: *pencil* ['pensl], *place* [pleɪs], *city* ['sɪti], *centre* ['sentə(r)].

Приголосна буква **c** перед **a, o, u**, перед приголосними та в кінці слів вимовляється як [k]: *comrade* ['kɒmɪd], *can* [kæn].

Буквосполучення **ck** вимовляється як [k]: *clock* [klɒk], *sock* [sɒk].

Буквосполучення **ch** вимовляється як [k] у словах грецького походження: *character* ['kærəktə(r)], *school* [sku:l].

Буквосполучення **sc** вимовляється як [s] перед буквами **e, i, y**: *scene* [si:n], *science* ['saɪəns].

Вправи на читання

фонем [ʊ], [u], [oʊ], [ɒ], [ɑɪ], [u:], [r], [w]

1. Читання голосної букви **o** у відкритому наголошеному і у закритому наголошеному складі; читання буквосполучення **oo** як [u:] і як [ʊ]; різні випадки читання голосної букви **o**:

note – go
not – got

home – tone – bone
hot – top – bond

smoke – stone – hope
soft – top – hop

noon – food – hoot tool – boom soon – spoon – hoop
nook – good – hood took – book soot – foot – hook

To take, to see, to be, to add, to like, to go, to need, to open, to plan, to have, to end, to note, to spell, to stop, to smoke, to eat, to hope, to cope.

A 'little 'pot is 'soon, hot. 'Soon cook 'Hood 'put a 'stool and 'took a 'spoon to 'eat his 'soup.

2. Читання приголосної букви r:

red – dress	ride – bride	read – breed
rag – drag	ripe – stripe	rip – trip
rest – stress	rifle – trifle	red – bread

ram – tram	try – dry
rap – trap	trig – drag
rend – grand	trend – grand

Free, fry, tree, rook, strike, prize, problem, race, sorry, merry, trade, dry, drive, dress, drop.

'Don't trouble 'trouble till 'trouble 'troubles you.

3. Читання буквосполучення ea (у порівнянні із буквосполученням ee):

meat – meet (м'ясо – зустрічати)	feat – feet (подвиг – ноги)
sea – see (море – бачити)	peat – Pete (торф – Петя)
bead – bede (кулька – кирка)	beat – beet (бити – буряк)

A head, bread, dead, in'stead, speak, clean, to eat, dead, to mean, tea, bread, a sea, a dean, a head, meat, a seat, meal, in 'stead, to read, lead.

4. Читання приголосної букви w:

we – west win – wine vale – wale veal – weal
will – well wind – wide vine – wine vim – win
wit – wet swim – swine vile – wile vent – went

Who, whom, whose, whole, when, where, why, white, write, wrest, wrote, wrap, wrist, wren, rite, rest, rope, rap, risk, ran, queen, quick, quite.

A 'wicked 'wolf was 'wandering in a wood for 'want of.

5. Читання приголосної букви c перед голосними буквами e, i, у та в інших випадках:

A pencil, a place, ice, a cell, icy, nice, a face, a cycle, a lace, a slice, space, to cite, trace, peace; a comrade, can, a cat, a cap, an act, a cab, to cope, a cot, a fact, a pact.

6. Читання голосної букви у:

My, baby, happy, fly, by, a lady, to try, to dye, to dry, wry, a toy, a daddy, to cry, a system, witty, simple, plenty, sorry.

7. Читання приголосної букви s на початку слова; перед приголосною; у кінці слова після глухої приголосної; між голосними; у кінці слова після дзвінкої приголосної та голосної; в інших випадках:

To see, to sit, seat, same, to set, silk, safe, a site, sent, a desk, to rest, a list, best, sweet, a nest, to swim, to risk.

Desks, speaks, takes, likes, writes, makes, fits, lips, books.

To close, rose, to rise, a nose, pose, wise, to tease, cosy.

Sees, needs, reads, spells, hands, nibs, beds, ties, tables, bags, stools, opens, lessons, bells, pencils, has, his, pens.

Ties, sees, tables, maps, cosy, flats, crops, leads, please, a nest, easy, spoons, swims, sits, seas, dogs, saves, scent, science.

8. Прочитайте подані слова:

A book, good, a note, blow, a note-book, bad, too, coat, on, open, read, a lesson, write, a comrade, go, to, well, very, speak.

Red, bread, to eat, a stove, ripe, soon, to dress, friends, took, to risk, a date, a tool, cleans, flats, to add, swam, adds, stools, field, weak, weeks, a pot, to wrap, a saddle, names, wrote, boat, grow, close, top, to try, to wrest, dead, cream, bones, wash, fold, a fate, to have, syllable.

Фонеми [ɔ:], [з:], [η], [аυ], [θ], [ð], [j], [ʌ], [ɑ:], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ]

Фонема [ɔ:] – лабіалізований довгий напружений голосний глибокого заднього ряду низького піднесення вузької різновидності.

При вимовлянні [ɔ:] язик відтягнутий назад більше, ніж при українському [о], губи округлені, але майже не випнуті. Фонема [ɔ:] вимовляється подовжено та не змінює своєї якості до самого кінця вимови. Вона схожа на український звук [о], як у словах *порт, сорт*, коли ті вимовляються повільно.

Практичні завдання

[ɔ:]	[ɔ:l]	[bɔ:l]	[pɔ:p]
[ɔ:t]	[bɔ:t]	[pɔ:t]	[kɔ:t]
[wɔ:]	[wɔ:l]	[wɔ:m]	[wɔ:n]
[tɔ:l]	[dɔ:n]	[fɔ:l]	[wɔ:l]
[tɔ:t]	[fɔ:t]	[sɔ:t]	[wɔ:t]

[pɔt] - [pɔ:t] [bɔt] - [bɔ:t] [kɔt] - [kɔ:d] [spɔt] - [spɔ:t]

Фонема [z:] – нелабіалізований довгий напружений голосний змішаного ряду середнього піднесення вузької різновидності.

В українській мові немає звуку, подібного до англійського [z:]. При вимовлянні основного алофона фонемі [z:] плаский язик трохи припіднятий, кінчик язика торкається підніжжя нижніх зубів, губи напружені та розтягнуті, трохи відкриваючи зуби; розкриття щелеп вузьке.

Практичні завдання

[tɜ:m] - [fɜ:m] [kɜ:l] - ['pɜ:pl]
[gɜ:l] - [bɜ:d] [wɜ:k] - [wɜ:ld]

Фонема [ŋ] – задньоязичний зімкнено-прохідний носовий звук.

В українській мові подібного звуку немає. При вимовлянні [ŋ] язик відсунутий назад, задня спинка його піднесена до м'якого піднебіння і змикається з ним, утворюючи повну перепону. Нижня щелепа достатньо опущена, кінчик язика не відривається від нижніх зубів, задня спинка язика змикається з м'яким піднебінням. Повітря проходить через носову порожнину, тому [ŋ] має носове забарвлення.

Практичні завдання

[wɪŋ] - [swɪŋ] [rɒŋ] - [strɒŋ] [hæŋ] - ['æŋgl]
[sɪŋ] - [sprɪŋ] [hɒŋ] - [hɒŋk] [bæŋ] - ['bæŋgl]

[dɪŋ] - ['dɪŋgl] [rɪŋ] - [rɪŋk]
[tɪŋ] - ['tɪŋgl] [brɪŋ] - [brɪŋk]

[pɪn] - [pɪŋ] - [pɪŋk]
[tɪn] - [tɪŋ] - [stɪŋk]

[bæɪn] - [bæɪŋ] - [bæɪŋk]
[ræɪn] - [ræɪŋ] - [ræɪŋk]

[sɪn] - [sɪŋ] - [sɪŋk]

[wɪn] - [wɪŋ] - [wɪŋk]

[ə'gɒd bɪ'ɡɪnɪŋ | 'meɪks ə'gɒd ,endɪŋ]

Фонема [aʊ] – дифтонг, ядром якого є звук [a] переднього ряду низького піднесення. Плавний перехід здійснюється до гланда [ʊ], але [ʊ] не дістає чіткої артикуляції, тому що звучить дуже коротко. При вимовлянні дифтонга [aʊ] губи не випинаються, язик біля нижніх зубів.

Практичні завдання

[naʊ] - [naʊn]
[taʊ] - [taʊn]
[kaʊ] - [kaʊnt]

[noʊ] - [naʊ]
[boʊ] - [baʊ]
[soʊ] - [saʊ]

[noon] - [naʊn]
[kool] - [kaʊl]
[boot] - [baʊt]

[toon] - [taʊn]
[lood] - [laʊd]
[toud] - [taʊt]

[droun] - [draʊn]
[kroun] - [kraʊn]
[kroud] - [kraʊd]

Фонема [θ] – передньоязичний міжзубний апікальний щілинний шумний довгий глухий приголосний звук.

Фонема [ð] – передньоязичний міжзубний апікальний щілинний шумний короткий дзвінкий приголосний звук.

В українській мові подібних звуків немає. При вимовлянні [θ] і [ð] кінчик язика підводиться близько до передніх верхніх різців, майже торкаючись їх, або знаходиться між передніми верхніми й нижніми зубами так, що між кінчиком язика й верхніми різцями утворюється вузька плоска щілина, через яку

проходить повітря, утворюючи глухий звук [θ]. Якщо додати голос – вийде звук [ð].

Положення губ залежить від сусідніх по відношенню до звуку [θ] звуків: губи розтягнуті або нейтральні у словах типу *theme* [θi:m], *health* [helθ] і лабіалізовані у словах типу *thought* [θɔ:t], *truth* [tru:θ].

Положення губ при артикулюванні звуку [ð] також залежить від сусідніх по відношенню до нього звуків: губи розтягнуті у словах типу *thee* [ði:] та округлені у словах типу *sooth* [su:ð], *booth* [bu:ð].

Практичні завдання

[θɪl] - [θɪk]
[θi:v] - [θi:f]

[θɪl] - [sɪl]
[θɪk] - [sɪk]

[θɪŋk] - [sɪŋk]
[θæŋk] - [sæŋk]

[tri:] - [θri:]
[trɪl] - [θrɪl]
[tred] - [θred]

[eɪt] - [eɪtθ]
[seven] - [sevenθ]
[ten] - [tenθ]

[tu:θ] - [ti:θ]
[mɪθ] - [smɪθ]
[mʌθ] - [klʌθ]

[smɪθ] - [smɪθs]
[deθ] - [deθs]
[depθ] - [depθs]

[ði:z] - [ðeɪ]
[ðen] - [ðem]
[ðæŋ] - [ðaɪn]

[bu:ð] - [bu:z]
[klouð] - [klouz]

[daɪ] - [ðaɪ]
[dam] - [ðaɪn]

[douz] - [ðouz]
[dæn] - [ðæn]

[ju:θ] - [ju:ðz]
[ri:θ] - [ri:ðz]

[tru:θ] - [tru:ðz]
[klʌθ] - [klouðz]

[ðeɪ'θæŋkt ðe'ju:ðz fəðə'θri: ,ri:ðz | ðeɪ ,gæðəd]

['brɪnɪŋ ðe ,hæŋkətɪf | ənd 'hæŋ ɪt vɪn ðe ,striŋ | əmlɪŋ ðɪ lðe θɪŋz]

Фонема [j] – середньоязичний щілинний слабкий короткий звук.

Англійський звук [j] менше йотований, ніж український [й], тому що при вимовлянні його середня спинка язика піднесена до твердого піднебіння менше, ніж при [й]. Губи трохи розведені або нейтральні, кінчик язика опущений. Звук [j] дуже короткий, завжди стоїть перед голосною, а тому органи мовлення ще при вимовлянні його уже займають положення для наступного голосного.

Практичні завдання

[ji:] - [ji:n] - [ji:ld]
[jɔ:] - [jɔ:n] - [jɔ:z]
[jɒn] - [jɒt] - [jɒk]

[jes] - [jen] - [jet]
[jæm] - [jæk] - [jæŋk]
[ju:] - [ju:l] - [ju:θ]

[ju:] - [nju:]
[fju:] - [vju:]
[ju:z] - [nju:z]

[tju:n] - [tju:b]
[dju:] - ['dju:ti]
[stju:] - ['stju:dənt]

[ku:] - [kju:]
[mu:d] - [mju:t]
[fu:d] - [fju:d]

[sɒt] - [sju:t]
[tu:l] - [tju:n]
[pɒl] - [pju:l]

Фонема [ʌ] – нелабіалізований короткий ненапружений голосний заднього просунутого вперед ряду середнього піднесення широкої різновидності.

При вимовлянні звуку [ʌ] задня спинка язика піднесена до твердого піднебіння, кінчик язика відтягнутий від передніх зубів, губи нейтральні.

Звук [ʌ] дуже короткий і наближається до українського [а] у переднаголошеному складі у слові *дарунок*.

Практичні завдання

[ʌs] - [bʌs] [bʌg] - [dʌg]
[ʌp] - [kʌp] [mʌg] - [tʌg]
[bʌd] - [bʌt] ['ʌŋkl] - ['mʌŋkl]

[kʌp] - [kæp] - [keɪp]
[kʌt] - [kæt] - [keit]
[bʌt] - [bæt] - [beit]

[nʌt] - [nɒt] [lʌk] - [lʌk]
[kʌt] - [kɒt] [kɒp] - [kʌp]
[wʌn] - [wɒn] [bɒg] - [bʌg]

[əz 'snʌg əz ə 'bʌg ɪn ə ˌrʌg]
['gɒd 'helθ ɪz ə 'bʌv ,welθ]

Фонема [a:] – нелабіалізований довгий напружений голосний заднього ряду низького піднесення широкої різновидності.

При вимовлянні основного відтинку фонем **[a:]** відтягнутий назад (глибше, ніж при вимові українського **[a]**), язик лежить дуже низько у роті. Задня спинка язика трохи припіднята до м'якого піднебіння. Кінчик язика відтягнутий від нижніх зубів. Губи нейтральні. Відстань між щелепами помітна (хороше напіврозкриття рота).

Певну схожість з англійським **[a:]** має український наголошений **[a]** між твердим **[r]** або **[k]** та твердим **[л]** (галка, вал), але англійська фонема **[a:]** вимовляється значно “глибшою”, тривалішою та напруженішою, ніж українська **[a]**.

Практичні завдання

[a:m] - [ka:p] [ba:(r)] - [ka:(r)] [la:dʒ] - [tʃa:dʒ]

Фонема [ʃ] – передньоязичний альвеолярний фрикативний глухий приголосний звук.

При вимовлянні звуку [ʃ] кінчик і передня спинка язика наближаються до альвеол, утворюючи звуження, через яке з шумом проходить повітря. Чути шиплячий звук, подібний до українського [ш]. Але середня спинка язика при вимовлянні [ʃ] підноситься до твердого піднебіння більше, ніж при українському [ш], тому [ʃ] звучить значно м'якше, ніж українське [ш]. Губи ледве помітно випинаються, утворюючи овальний отвір.

За звучанням звук [ʃ] подібний до українського палаталізованого [ш] перед [i] у слові *шість* ['ш'і'ст'].

Практичні завдання

[fiʃ] - [diʃ] [mæʃ] - [smæʃ]

[wiʃ] - [wɒʃ] [læʃ] - [splæʃ]

[freʃ] - [træʃ] [kæʃ] - [ðæʃ]

[pɔʃ] - [bɔʃ] [ʃi:] - [ʃɪn]

[krʌʃ] - [brʌʃ] [ʃi:p] - [ʃɪp]

[kræʃ] - [bræʃ] [ʃi:t] - [ʃi:ð]

[ʃu:] - [ʃʊd] [ʃaɪ] - [ʃaɪn] [ʃɪft] - [ʃrɪft]

[ʃɔ:t] - [ʃɒt] [ʃeɪm] - [ʃeɪv] [ʃæŋk] - [ʃɪŋɡl]

[ʃɔ:n] - [ʃɒn] [ʃʊd] - [ʃaʊt] [ʃrɪnk] - [ʃræŋk]

[əz ju ,sɔʊ | ju ʃəl ,mɔʊ]

Фонема [ʒ] – передньоязичний альвеолярно-апикальний фрикативний дзвінкий приголосний звук.

За загальним звучанням англійська фонема [ʒ] схожа на українську фонему [ж] у слові жир, якщо прочитати його зі

звуком [i], а не [и]. Однак англійський звук [ʒ] твердіший від українського палаталізованого [ж] у слові жюрі, тому що середня спинка язика при вимові [ж] піднята до твердого піднебіння вище, ніж при вимові [ʒ].

Щодо відносної частотності уживання, фонема [ʒ] займає останнє місце – 0,1%. Надзвичайно низьке функціональне навантаження цієї фонему пояснюється її обмеженою дистрибуцією: 1) [ʒ] не зустрічається на початку слова; 2) у кінцевому положенні фонема [ʒ] може замінюватися звуком [dʒ]; 3) у середині слова фонема [ʒ] може замінюватися звуком [ʃ]. У кінці слова звук [ʒ] зустрічається у словах, порівняно недавно запозичених з французької мови, наприклад: *garage* ['gæra:ʒ] / [gə'ra:ʒ], *rouge* [ru:ʒ], *prestige* [pre'sti:ʒ].

Цікавий факт: коли виникає потреба записати слово з іншої мови (наприклад з української), у складі якого є звук [ʒ], англійці передають вказаний звук через буквосполучення **zh**, наприклад: *Zhmerynka*.

Практичні завдання

['mezə(r)] - ['plezə(r)]

['vi:ʒn] - [dɪ'si:ʒn]

['mi:ʒa:ʒ] - ['gæra:ʒ]

Фонема [tʃ] – передньоязикова альвеолярно-апикальна сильна глуха африката.

Англійська фонема [tʃ] схожа на українську фонему [ч]. І для артикуляції англійської фонему [tʃ], і для артикуляції української фонему [ч] органи мовлення спочатку повністю змикаються, а потім повільно та поступово розмикаються, утворюючи пласку щілину, через яку з шумом тертя виходить повітряний струмінь. При вимовлянні звуку [tʃ] передня спинка язика торкається альвеол, а верхня частина язика підноситься до твердого піднебіння, утворюючи другу перепону (фокус),

внаслідок чого африката [tʃ] дещо пом'якшена порівняно з українською фонемою [ч].

Положення губ при вимовлянні англійського [tʃ] змінюється в залежності від сусідніх з ним звуків. Губи округлені у слові *choose* [tʃu:z], розтягнуті або нейтральні у слові *cheese* [tʃi:z] і нейтральні у словах *charm* [tʃɑ:m], *chop* [tʃɒp].

Практичні завдання

[tʃi:k] - [tʃil] [kætʃ] - [mætʃ]

[tʃɔis] - [tʃɔ:k] [lʌntʃ] - [mʌtʃ]

[tʃɑ:t] - [tʃʌk] [rɪtʃ] - [swɪtʃ]

[ˈfju:tʃə(r)] - [ˈneɪtʃə(r)] [ˈlektʃə(r)] - [ˈmɪkstʃə(r)]

Фонема [dʒ] – передньоязикова альвеолярно-апикальна слабка дзвінка африката.

Слабка фонема [dʒ] артикулюється так само, як її сильна глуха пара – фонема [tʃ] з різницею в тому, що в артикуляції фонемі [dʒ] беруть участь голосові зв'язки (тобто додається голос), відсутня аспірація, і вимовляння здійснюється з меншою силою. Положення губ при вимовлянні фонемі [dʒ] змінюється в залежності від сусідніх до неї звуків. Губи розтягнуті або нейтральні, коли [dʒ] розташована перед передньоязиковими голосними: *Jim* [dʒɪm]; достатньо помітно лабіалізовані у таких словах, як *June* [dʒu:n], *jaw* [dʒɔ:~:], та нейтральні у словах *jar* [dʒɑ:(r)], *John* [dʒɒn]. Англійський звук [dʒ] дуже подібний до українського дещо пом'якшеного звуку [ж] у слові бджілка.

Практичні завдання

[dʒɔi] - [dʒɔ:] [dʒu:n] - [dʒuˈlaɪ]

[dʒəʊk] - [ˈdʒɜ:ni] [dʒɑ:(r)] - [dʒʌdʒ]

[bædʒ] - [edʒ]
[peɪdʒ] - [steɪdʒ]

['meɪdʒə(r)] - ['səʊldʒə(r)]
['mɑ:dʒɪn] - [grædʒ]

['enədʒi] - ['prɒdədʒi]

[ɪ'mædʒɪn] - [ɪn'ɪdʒən]

Правила читання

фонем [ɔ:], [z:], [ŋ], [aʊ], [θ], [ð], [j], [ʌ], [ɑ:], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ]

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
o [oʊ]	[ʌ]	come, son
	[oʊ]	home
or, ore	[ɔ:]	port, before
our, oor, oar	[ɔ:]	four, door, board
our, oor	[ʊə]	tour, poor
our	[aʊə]	flour
ower	[aʊə]	flower
ou, ow	[aʊ]	pronounce, down
	[oʊ]	soul, window
ou	[u:]	group
	[ʌ]	double
ough	[ɔ:]	bought
	[aʊ]	bough

Голосна буква **o** [oʊ] перед буквами **m**, **n**, **v** та буквосполученням **th** вимовляється як [ʌ]: *come* [kʌm], *son* [sʌn].
Але в багатьох словах буква **o** [oʊ] перед **m**, **n** читається як [oʊ]:
home [hoʊm], *tone* [toʊn].

Буквосполучення **or**, **ore** вимовляються як [ɔ:]: *port* [pɔ:t],
before [bɪ'fɔ:].

Буквосполучення **our**, **oor**, **oar** в деяких словах теж вимовляються як [ɔ:]: *your* [jɔ:], *four* [fɔ:], *of course* [ɔv'kɔ:s], *door*

[dɔ:], *board* [bɔ:d]. Але в більшості випадків буквосполучення **oor** вимовляється як [ʊə]: *poor* [pʊə(r)], *moor* [mʊə(r)], *boor* [pʊə(r)], тоді як буквосполучення **our** також вимовляється як [ʊə]: *tourist* ['tuəɪst], *tour* [tuə(r)]. Проте іноді буквосполучення **our** вимовляється як [aʊə]: *sour* ['saʊə(r)], *flour* ['flaʊə(r)], *hour* ['aʊə(r)] (приголосна буква **h** не вимовляється).

Буквосполучення **ower** вимовляється як [aʊə]: *flower* ['flaʊə(r)], *power* ['paʊə(r)].

Буквосполучення **ou, ow** в середині слів вимовляються як [aʊ]: *sound* [saʊnd], *pronounse* [prə'naʊns], *down* [daʊn]; **ow** в кінці слів вимовляється як [oʊ]: *window* ['wɪndəʊ], *know* [noʊ]. Треба сказати, що **k** на початку слова перед **n** не вимовляється: *know* [noʊ], *knife* [naɪf]; **ow** вимовляється як [aʊ] в словах: *now* [naʊ], *how* [haʊ], *cow* [kaʊ]; **ou** перед **l** майже завжди вимовляється як [oʊ]: *soul* [saʊl], *poultry* ['pɔʊltri]; **ou** перед губно-губними **p, b** здебільшого вимовляється як [u:]: *group* [gru:p]. Але в деяких словах буквосполучення **ou** вимовляється як [ʌ]: *double* ['dʌbl], *couple* [kʌpl]; *country* [kʌntri], *young* [jʌŋ]; *enough* [i'nʌf]; **ou** в суфіксі **-ous** вимовляється як [əs]: *famous* ['feɪməs].

Буквосполучення **ough** вимовляється як [ɔ:] перед приголосною **t**: *ought* ['ɔ:t], *bought* [bɔ:t]. Виняток: *drought* [draʊt].

Буквосполучення **ough** вимовляється як [aʊ] у кінцевій позиції: *bough* [baʊ], *plough* [pləʊ]. Виняток: *dough* [dəʊ].

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ai, ay	[eɪ]	day, main
aw	[ɔ:]	law
au	[ɔ:]	pause
	[ɑ:]	laugh
augh	[ɔ:]	taught

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
all, alk	[ɔ:]	ball, talk
ar	[ɔ:]	war, quarter
a +	[ɑ:]	class, after

Буквосполучення **ai, au** під наголосом вимовляються як [ei]: *main* [meɪn], *day* [deɪ].

Буквосполучення **aw** вимовляється як [ɔ:]: *law* [lɔ:], *awful* ['ɔ:fl], *draw* [drɔ:].

Буквосполучення **au** вимовляється як [ɔ:]: *pause* [pɔ:z], *because* [bi'kɔ:z]. Проте буквосполучення **au** вимовляється як [ɑ:] перед буквосполученням **gh**, яке вимовляється як [f]: *laugh* [lɑ:f], *draught* [dra:ft]. Але буквосполучення **ough** перед приголосною буквою **t** вимовляється як [ɔ:]: *taught* [tɔ:t], *daughter* ['dɔ:tə(r)].

Буквосполучення **all, alk** вимовляються як [ɔ:]: *ball* [bɔ:l], *tall* [tɔ:l], *walk* [wɔ:k].

Буквосполучення **ar** вимовляється як [ɔ:]: *war* [wɔ:(r)], *quarter* ['kwɔ:tə(r)].

Якщо після голосної букви **a** стоять дві приголосні букви, то голосна **a** вимовляється як [ɑ:]: *glass* [glɑ:s], *fast* [fɑ:st], *after* ['ɑ:ftə(r)], *dance* [dɑ:ns], *calm* [kɑ:m].

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
u [ju:]	[ju:]	student, tune
	[ʌ]	but
	[ʊ]	full, put, bull
	[u:]	blue
ui	[u:]	sluice
	[ju:]	suit
eu	[ju:]	neutral

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ew	[ju:]	new
	[u:]	blew, chew

Голосна буква **u** [ju:] у відкритому складі вимовляється як **[ju:]**: *tune* [tju:n], *student* ['stju:dnt], *institute* ['instɪtju:t], *university* [ˌju:nɪ'vɜ:səti].

Голосна буква **u** [ju:] в закритому наголошеному складі вимовляється як **[ʌ]**: *but* [bʌt], *cut* [kʌt], *nut* [nʌt]. Примечание: *study* ['stʌdi]. Є група слів, у яких буква **u** [ju:] в закритому наголошеному складі вимовляється як **[ʊ]** після звуків **[p]**, **[b]**, **[f]**: *full* [fʊl], *pull* [pʊl], *put* [pʊt], *bullet* ['bʊlɪt], *bull* [bʊl], *push* [pʊʃ], *bush* [bʊʃ].

Буквосполучення **eu** вимовляється як **[ju:]** в першому наголошеному складі: *neutral* ['nju:trəl], *feudal* ['fju:dəl].

Буквосполучення **ew** вимовляється як **[ju:]**: *new* [nju:], *few* [fju:], *nephew* ['nefju:]. Вияток: *sew* [səʊ]. Буквосполучення **ew** вимовляється як **[u:]** після буквосполучення **ch** та приголосних букв **j**, **r**, **l**: *chew* [tʃu:], *jewel* ['dʒu:əl], *crew* [kru:], *blew* [blu:].

Після звуків, **[r]**, **[l]**, **[ʃ]**, **[ʒ]**, **[tʃ]**, **[dʒ]** буква **u** [ju:] вимовляється як **[u:]**: *blue* [blu:], *rule* [ru:l], *June* [dʒu:n].

Буквосполучення **ui** вимовляється як **[u:]** після приголосних **r**, **l**, **j**: *cruise* [kru:z], *sluice* [slu:s]. В деяких випадках буквосполучення **ui** вимовляється як **[ju:]**: *nuisance* ['nju:sns], *suit* [sju:t]. Вияток: *build* [bɪld], *suite* [swi:t].

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ng	[ŋ]	morning, shopping
	[ŋg]	English
nk	[ŋk]	ink
th	[ð]	they, then
	[θ]	thank, three

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ea	[e]	health, leather
x [eks]	[ks]	text, affix, box
	[gz]	exam

Буквосполучення **ng** в кінці слів і перед суфіксом **-ing** вимовляється як [ŋ]: *ring* [rɪŋ], *morning* ['mɔːnɪŋ]. В середині слів **ng** вимовляється як [ŋg]: *English* ['ɪŋɡlɪʃ], *angry* ['æŋɡrɪ]. Варто зазначити, що слова, які закінчуються на **-ng** при додаванні суфіксів зберігають у вимові звук [ŋ]: *sing* [sɪŋ], *singer* ['sɪŋə], *swimming* ['swɪmɪŋ].

Буквосполучення **nk** вимовляється як [ŋk]: *ink* [ɪŋk], *pink* [pɪŋk], *plank* [plæŋk], *think* [θɪŋk], *thank* [θæŋk].

Буквосполучення **th** в словах між голосними, а також в займенниках, прийменниках, сполучниках і прислівниках вимовляється як [ð]: *they* [ðeɪ], *then* [ðen], *bathe* [beɪð].

Буквосполучення **th** на початку і в кінці слів (крім пунктів вищезазначених), а також перед приголосними вимовляється як [θ]: *thank* [θkæŋ], *seventh* ['sevənθ], *three* [θriː].

Буквосполучення **ea** перед буквосполученнями **lth**, **th** вимовляється як [e]: *health* [helθ], *leather* ['leðə(r)], *breath* [breθ], виняток: *breathe* [briːð].

Приголосна буква **x** [eks] вимовляється як [ks] у кінці слова та перед приголосними: *text* [tekst], *boxing* ['bɒksɪŋ], *fox* [fɒks].

Приголосна буква **x** [eks] вимовляється як [gz] між голосними буквами: *exam* [ɪɡ'zæm], *exit* ['egzɪt].

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
sh	[ʃ]	she, shop, cash
ci	[ʃ]	special

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ch	[tʃ]	chalk, much
	[ʃ]	machine
	[k]	technique
ck	[k]	black, back
sci	[ʃ]	conscious
si	[ʃ]	tension
ssion	[ʃn]	session
su	[ʃʊ]	sugar
ti	[ʃ]	patient
tion	[ʃn]	revolution
	[tʃn]	question
tch	[tʃ]	catch, kitchen
ture	[tʃə]	picture, nature

Буквосполучення **sh** вимовляється як [ʃ] на початку і в кінці слів: *she* [ʃi:], *shut* [ʃʌt], *wash* [wɒʃ].

Буквосполучення **ci** вимовляється як [ʃ] після наголошеного складу: *special* [ˈspeʃl], *physician* [fɪˈzɪʃn].

Буквосполучення **ch** вимовляється як [tʃ]: *chalk* [[tʃɔ:k], *much* [mʌtʃ]. У пізніх запозиченнях з французької мови буквосполучення **ch** вимовляється як [ʃ]: *machine* [məˈʃi:n], *champagne* [ʃæmˈpeɪn]. Виняток: *technique* [tekˈni:k].

Буквосполучення **ck** вимовляється як один звук [k]: *black* [blæk], *back* [bæk].

Буквосполучення **sci** вимовляється як [ʃ] після наголошеного складу перед голосною буквою: *conscious* [ˈkɒnʃəs], *luscious* [ˈlʌʃəs].

Буквосполучення **si** вимовляється як [ʃ] після наголошеного складу: *tension* [ˈtenʃn], *Asia* [ˈeɪʃə].

Буквосполучення **ssion** вимовляється як [ʃn] перед голосною буквою: *session* ['seʃn], *mission* ['miʃn].

Буквосполучення **su** вимовляється як [ʃʊ]: *sugar* ['ʃʊgə(r)], *sure* [ʃʊə(r)], *insure* [ɪn'ʃʊə(r)].

Буквосполучення **ti** вимовляється як [ʃ] після наголошеного складу перед голосною, яка не вимовляється: *patience* ['peɪʃns], *initial* [ɪ'nɪʃl], *partial* ['pɑ:ʃl].

Буквосполучення **tion** вимовляється як [ʃn] після наголошеного складу: *action* ['ækʃn], *direction* [dɪ'rekʃn], *nation* ['neɪʃn]. Проте буквосполучення **tion** вимовляється як [tʃn] після **s** в за наголошеному складі: *question* ['kwɛstʃən], *combustion* [kəm'blʌstʃən].

Буквосполучення **tch** вимовляється як [tʃ]: *match* [mætʃ], *Dutch* [dʌtʃ].

Буквосполучення **ture** вимовляється як [tʃə] після наголошеного складу: *future* ['fju:tʃə(r)], *culture* ['kʌltʃə(r)], *adventure* [əd'ventʃə(r)]. Буквосполучення **tur** також вимовляється як [tʃə]: *century* ['sentʃəri].

Буква / Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
j [dʒeɪ]	[dʒ]	job, jam
g [dʒi:]	[dʒ]	age, gym
ge	[dʒ]	bridge, age
	[ʒ]	garage
sion	[ʒn]	vision
sure	[ʒə]	pleasure
	[ʃ]	pressure
y [waɪ]	[j]	yes, yard

Приголосна буква **j** [dʒeɪ] вимовляється як [dʒ] суцільно і вживається лише перед голосними: *July* [dʒuˈlaɪ], *job* [dʒɒb], *pyjama* [pəˈdʒɑ:mə], *injection* [ɪnˈdʒekʃn].

Приголосна буква **g** [dʒi:] вимовляється як [dʒ] перед голосними буквами **e, i, y**: *age* [eɪdʒ], *gym* [dʒɪm]. Виняток: *get* [get], *give* [ɡɪv], *begin* [bɪˈɡɪn].

Буквосполучення **ge** вимовляється як [dʒ] у кінці слів: *large* [lɑ:dʒ], *page* [peɪdʒ], *orange* [ˈɒrɪndʒ]. Буквосполучення **dier** також вимовляється як [dʒ] у слові *soldier* [ˈsəʊldʒə(r)].

Буквосполучення **ge** вимовляється як [ʒ] у пізніх запозиченнях з французької мови: *garage* [ˈɡæʒɑ:ʒ], *rouge* [ru:ʒ], *massage* [ˈmæsɑ:ʒ].

Буквосполучення **sion** вимовляється як [ʒn] після наголошеної голосної букви: *decision* [dɪˈsɪʒn], *occasion* [əˈkeɪʒn], *television* [ˈtelɪvɪʒn], *illusion* [ɪˈlu:ʒn].

Буквосполучення **sure** вимовляється як [ʒə] після наголошеної голосної букви: *pleasure* [ˈpleʒə(r)], *treasure* [ˈtreʒə(r)], *measure* [ˈmeʒə(r)].

Буквосполучення **sure** вимовляється як [ʃ] після приголосної букви **s**: *pressure* [ˈpreʃə(r)], *assurance* [əˈʃʊərəns].

Голосна буква **y** [waɪ] перед голосною вимовляється як [j]: *yes* [jes], *yet* [jet], *young* [jʌŋ].

Вправи на читання

фонем [ɜ:], [z:], [ŋ], [aʊ], [θ], [ð], [j], [ʌ], [ɑ:], [ʃ], [ʒ], [tʃ], [dʒ]

1. Читання буквосполучень *or, ore, oor, oar, our*:

port – sport
cork – fork

bore – born
tore – torn

sort – fort

core – corn

for – be'fore – floor – roar – four

born – bore – door – board – your

horse – more – floor – hoarse – of'course

poor – moor – boor

pot – port

fork – fog

cot – court

cod – cord

corn – con

cos – course

spot – sport

stork – stock

yon – your

2. Читання буквосполучень **ou, ow**:

low – blow

tow – town

snow – slow

bow – down

row – crow

crow – crown

no – noun

lone – loud

toe – tout

bone – bound

foe – found

cone – count

low – loud

no – know – knote – down – noun

sow – sound

toe – tow – tone – town – stout

row – round

roe – row – wrote – crown – round

To pro'nounce, a sound, a group, double, to count, a couple, a soul, a country, a town, young, loud, enough, now, how.

She 'knows on how'many ,toes a 'pussy-cat ,goes. ['meni], ['pusi]

3. Читання буквосполучень **ai, ay**:

May, gay, lay, play, stay, day, ray, tray, gray, way, main, gain, laid, played, stayed, daily, rain, train, grain, wain.

4. Читання голосної букви **и**:

tune	cute	fume	tube	pupil	bugle	student
tun	cut	fun	tub	pun	bug	study
put	bull	full	pull	push	bush	bullet

A tube, a bus, to put, but, a pupil, full, to run, to pull, a student, to push, a cup, a bush, to cut, blue, a rule.

As 'snug as a 'bug in a ,rug.

*5. Читання буквосполучень **ng, nk**:*

sing – single	hang – angle	ling – link
ting – tingle	tang – tangle	ting – stink
ding – dingle	bang – bangle	sling – slink
ring – rink	pin – ping – pink	ban – bang – bank
bring – brink	sin – sing – sink	ran – rang – rank
sting – stink	tin – ting – stink	win – wing – wink

A 'good be ,ginning 'makes a 'good ,ending.

'Bring his ,handkerchief | and 'hang it on a ,string.

*6. Читання буквосполучення **th**:*

thin – thing	theme – thesis	myth – smith	the fourth
thick – think	thong – throng	tooth – teeth	the fifth
the 'seventh	the tenth	forth – broth	thrill – throw
the e'leventh	the sixth	three – throne	thrive – throve
tree – three	thill – thrill	myth – myths	cloth – clothes
tred – thread	trow – throw	smith – smiths	moth – moths
this – these	than – that	die – thy	doze – those
then – them	thy – thine	dine – thine	Dan – than

bade – bathe
seed – seethe

seethe – seas
clothe – close

soothe – soothes
bathe – bathes

'All is ,well that ,ends well. It 'goes without ,saying.
They 'thanked the 'youths for the 'three ,wreaths they ,gathered.

7. Читання приголосної букви x:

A text, next, six, a box, a fox, to mix, a taxi, extra, to fix, an ox, an exercise [ən 'eksəsaɪz].

8. Читання буквосполучення sh:

she – sheet
sheep – ship
sheath – sheathe

shot – short
shame – shine
shift – shrift

fish – dish
rush – brush
push – bush

mash – smash
lash – clash
wish – welsh

As you ,sow you shall ,mow.

9. Читання голосної букви o перед приголосними t, n, v та буквосполученням th:

To love, above, a month, a glove, a son, the sun, a ton, a tun, to come, a cone, some, a sum, done, dun.

10. Читання буквосполучення ck:

Black, back, a stick, thick, to pack, a ticket, a sack, sick, a cock, to lack, to pick, to lick, stock, a lock, 'blackboard.

11. Читання голосної букви y:

My, yes, a system, a baby, yet, cry, a yoke, a cycle, funny, dry, tiny, yell, plenty, witty, to yelp, a lady, sorry, you.

12. Прочитайте подані слова:

Morning, to sit down, please, your, four, text, that will do, go on, a student, be'gin, she, to-day, to study, at home, now, a 'gain, use, a lab, to come, a 'blackboard, an'exercise, three.

To open, to look, to mean, a stress, to eat, wins, wrong, a sable, bread, to try, a way, heads, a sea, sees, a 'syllable, to roar, your, be'fore, to bring, slow, to pro'nounse, these, an angle, a horse, of'course, blue, wing.

Читання деяких голосних та приголосних буквосполучень

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
ear	[ɪe]	hear, dear
	[ɜ:]	earn
eer	[iə]	engineer
eir	[ɛə]	their
er	[ə]	sister, other
ia	[aɪə]	giant
ier	[iə]	tier, pierce

Буквосполучення **ear** вимовляється як [ɪe] у кінці слова: *near* [niə(r)], *clear* [kliə(r)]. Але вимовляється як [ɛə] у словах: *bear* [beə(r)], *swear* [sweə(r)], *pear* [peə(r)], *wear* [weə(r)].

Буквосполучення **ear** вимовляється як [ɜ:] перед приголосним звуком: *earth* [ɜ:θ], *earn* [ɜ:n], *rehearse* [ri'hɜ:s]. Але вимовляється як [a:] у словах: *heart* [hɑ:t], *hearth* [hɑ:θ].

Буквосполучення **eer** вимовляється як [iə]: *engineer* [ˌendʒi'niə(r)].

Буквосполучення **eir** вимовляється як [ɛə]: *their* [ðɛə(r)].

Буквосполучення **er** вимовляється як [ə] у ненаголошеній позиції: *sister* ['sɪstə(r)], *mother* ['mʌðə(r)], *father* ['fɑ:ðə(r)], *brother* ['brʌðə(r)].

Буквосполучення **ia** вимовляється як [aɪə]: *giant* ['dʒaɪənt].
Але вимовляється як [aɪ]: *diamond* ['daɪmənd].

Буквосполучення **ier** вимовляється як [ɪə]: *pier* [pɪə(r)], *fierce* [fɪəs]. Але: *brier* ['braɪə(r)].

Буквосполучення	Транскрипція	Приклад
bt	[t]	doubt
ft	[f]	often
gh	-	right, thought
	-	daughter
	[f]	laugh
	[g]	ghost
gn	[n]	gnat, sign
kn	[n]	know
lf	[f]	half
lk	[k]	talk
lm	[m]	palm
mb	[m]	climb
mn	[m]	column
ph	[f]	phrase
ps	[s]	psychology
pn	[n]	pneumonia
pt	[t]	receipt
rh	[r]	rhyme
sten	[sn]	listen
stle	[sl]	castle
wo	[wɜ:]	world

Буквосполучення **bt** вимовляється як [t] у кінці слів: *doubt* [daʊt], *debt* [det].

Буквосполучення **ft** вимовляється як [t] перед кінцевим буквосполученням **-en**: *often* ['ɒfn], *soften* ['sɒfn].

Вимовляється **gh** не вимовляється після **i**, **au**, **ou**: *right* [raɪt], *thought* [θɔ:t].

Буквосполучення **gh** не вимовляється перед приголосною буквою **t**: *daughter* ['dɔ:tə(r)].

Буквосполучення **gh** вимовляється як [f] після **au**, **ou** в кінці слова: *laugh* [lɑ:f], *rough* [rʌf].

Буквосполучення **gh** вимовляється як [g] на початку слова: *ghost* [gəʊst], *ghastly* ['gɑ:stli].

Буквосполучення **gn** вимовляється як [n] на початку слова і в кінці слова: *gnat* [næt], *sign* [saɪn].

Буквосполучення **kn** вимовляється як [n] на початку слова: *know* [nəʊ], *knife* [naɪf], *knight* [naɪt].

Буквосполучення **lf** вимовляється як [f] після голосної букви **a**: *half* [hɑ:f], *calf* [kɑ:f].

Буквосполучення **lk** вимовляється як [k] після голосних букв **a**, **o**: *talk* [tɔ:k], *folk* [fəʊk].

Буквосполучення **lm** вимовляється як [m] після голосної букви **a**: *palm* [pɑ:m], *calm* [kɑ:m].

Буквосполучення **mb** вимовляється як [m] у кінці слів: *bomb* [bɒm], *climb* [klaɪm].

Буквосполучення **mn** вимовляється як [m] у кінці слова: *column* ['kɒləm], *solemn* ['sɒləm].

Буквосполучення **ph** вимовляється як [f]: *phrase* [freɪz], *phenomenon* [fə'nɒmɪnən].

Буквосполучення **ps** вимовляється як [s]: *psychology* [saɪ'kɒlədʒi].

Буквосполучення **pn** вимовляється як [n]: *pneumonia* [nju:'məʊniə], *pneumatic* [nju:'mæɪtɪk].

Буквосполучення **pt** вимовляється як [t]: *receipt* [ri'si:t].

Буквосполучення **rh** вимовляється як [r] у словах гцького походження: *rhyme* [raɪm], *rhythm* ['rɪðəm].

Буквосполучення **sten** вимовляється як [sn]: *listen* ['lɪsn], *fasten* ['fa:sn].

Буквосполучення **stle** вимовляється як [sl]: *castle* ['kɑ:sl], *bustle* ['bʌsl].

Буквосполучення **wo** вимовляється як [wɜ:] перед приголосною буквою **r** в наголошеному складі: *word* [wɜ:d], *work* [wɜ:k], *worm* [wɜ:m].

Практичні завдання

1. Вкажіть слова, які містять наступні фонемі:

- [i:] keep – night – lit – late – fry
- [ɪ] feet – sit – night – keen – sigh
- [e] gate – feel – bell – grass – fade
- [ə] book – street – name – father – sun
- [ɜ:] feed – bad – food – fate – bird
- [ɑ:] water – night – cat – stars – paper

- [ʌ] fat – bet – look – food – cut
- [æ] late – cat – laugh – best – tea
- [ɒ] room – dog – card – word – soil
- [ɔ:] father – glass – law – hot – world
- [ʊ] cut – work – love – food – book
- [u:] food – luck – lost – burn – first
- [eɪ] feed – bed – food – fight – say
- [aɪ] said – read – high – food – says
- [ɔɪ] should – boy – though – blood – so
- [əʊ] through – there – here – so – hot
- [aʊ] now – hair – face – tour – lower
- [ɪə] there – seed – hair – late – here
- [eə] there – say – get – first – shoulder
- [ʊə] tower – tour – two – tooth – hand

2. Впишіть слово до потрібної фонемі відповідно до підкресленого звуку. Додайте до кожної фонемі свої два слова.

Steam, flood, turn, asleep, sleep, flew, should, saw, cough, heart, bread, flat, busy, poor, shirt, path, stamp, system, teacher, does, shoe, said, wood, hot.

[i:]	[ɪ]	[e]	[æ]	[ɑ:]	[ɜ:]
[ɒ]	[ɔ:]	[ʊ]	[u:]	[ʌ]	[ə]

3. Виберіть зайве слово (слово з іншою вимовою):

1). dead	mean	bread	head
2). fruit	suit	juice	built
3). half	have	has	ham
4). horse	history	story	cord

5). look	good	foot	blood
6). country	young	youth	couple
7). oven	colour	son	gone
8). talk	chalk	calm	fall
9). heart	nothing	love	come
10). bird	word	bed	earth
11). look	pool	full	foot
12). dog	fox	cough	caught
13). now	voice	out	cow
14). idea	volunteers	where	near
15). hear	beer	chair	year
16). enjoy	boy	point	brown
17). asked	looked	worried	hooked
18). goes	introduces	loses	dresses

4. Вкажіть до якої групи належать наступні слова:

Група 1: [ɪ] is – sing – it – big

Група 2: [aɪ] my – right – bike – nice

Група 3: [ɜ:] bird – first – girl

Група 4: [æ] cat – bag – that – fat

Група 5: [ɑ:] car – grass – arm – father

Група 6: [ə] about – Japan – grammar – woman

Група 7: [ɔ:] fall – small – all – saw

video: __	tie: __	rich: __	grandmother: __
shirt: __	sit: __	cry: __	tomato: __
wine: __	skirt: __	river: __	cathedral: __
kind: __	why: __	build: __	dawn: __
dirty: __	like: __	might: __	happy: __
write: __	live: __	ship: __	again: __
Italy: __	life: __	five: __	March: __
talk: __	have: __	apple: __	man: __
walk: __	ball: __	hand: __	sat: __
park: __	start: __	hat: __	are: __

can: ___ bank: ___ ask: ___ tall: ___
 dark: ___ half: ___ war: ___ warm: ___

5. Поєднайте слова подібні за вимовою:

<i>flour</i>	<i>sell</i>	<i>night</i>	<i>aisle-I'll</i>	<i>hear</i>	<i>knows</i>
<i>bare</i>	<i>mined</i>	<i>red</i>	<i>son</i>	<i>wood</i>	<i>dear</i>
<i>die</i>	<i>their-they're</i>	<i>brake</i>	<i>passed</i>	<i>aloud</i>	<i>whether</i>

- 1). read _____ 7). dye _____ 13). cell _____
 2). weather _____ 8). break _____ 14). nose _____
 3). here _____ 9). allowed _____ 15). past _____
 4). would _____ 10). mind _____ 16). there _____
 5). flower _____ 11). isle _____ 17). deer _____
 6). bear _____ 12). sun _____ 18). knight _____

6. Напишіть слова відповідно до транскрипції:

- 1) [ten] _____ 9) [praɪs] _____ 17) [raɪs] _____
 2) [ri:d] _____ 10) [kɑ:d] _____ 18) [wɑ:z] _____
 3) [glæd] _____ 11) [blæk] _____ 19) [ti:] _____
 4) ['veri] _____ 12) [pu:l] _____ 20) [tri:] _____
 5) [taɪ] _____ 13) [gu:s] _____ 21) [pleɪn] _____
 6) [hen] _____ 14) [gəʊ] _____ 22) [help] _____
 7) [traɪ] _____ 15) [kri:m] _____ 23) [ə'gəʊ] _____
 8) [pɑ:k] _____ 16) [taɪm] _____ 24) ['lɪtl] _____
- 25) ['kʌmfətəbl] _____ 28) [ɔ:l'redi] _____
 26) ['sentrəl] _____ 29) ['peɪpə(r)] _____
 27) [br'hænd] _____ 30) [tʃaɪld] _____

7. Напишіть словосполучення відповідно до транскрипції:

- 1) [maɪ 'jeləʊ blaʊz] _____ 3) [hɜ:(r) ʃɔ:t kəʊt] _____
 2) [hɪz bɪg 'trʌbl] _____ 4) [ðeə(r) əʊld haʊs] _____

- 5) [raɪ naʊ] _____ 9) [æt hæʊm] _____
 6) [tə wɜ:k] _____ 10) [wʌn 'æpl] _____
 7) [fə:'ti:n jɜ:(r)z] _____ 11) ['veri 'ɪntrəstɪŋ] _____
 8) ['ɪŋɡlɪʃ bʊks] _____ 12) ['ʌndə(r) ðə tʃeə(r)] _____

8. Напишіть транскрипції:

- 1) not now _____ 4) very well _____
 2) to be late _____ 5) write a letter _____
 3) listen to music _____ 6) late at night _____
 7) Glad to see you. _____
 8) I want to ask you. _____
 9) He doesn't teach them. _____
 10) She hasn't got it. _____

9. Знайдіть слова, які містять наступні фонем:

[eɪ], [u:], [ʊ], [ɪ], [t], [d], [z], [ð]

I have a brother. His name is David. David is a student. He is a clever student and a good brother. We are at home now. We have a nice room. This room is clean and cosy. We have a computer in our room. We like to play computer games.

[e], [æ], [v], [i:], [s], [k], [z], [l], [m]

This is my room. There is a desk in my room. There is a lamp on my desk. The lamp is blue. There is a clock on my desk. The clock is grey. There are pens and pencils on the desk. They are in my pencil-box. The pencil-box is green. My books and copybooks are in the desk.

[ɪ], [i:], [ʒʊ], [ɔ:], [v], [p], [b], [v], [w]

These kids are twins. This is their room. It is very cosy. Its walls are pink. There are a lot of funny pictures on them. Tom is in his bed.

My poor brother is ill. But look at him! He is happy. Those toys are new. Tom has got a few new books, too.

[ʌ], [æ], [g], [dʒ], [z], [tʃ], [ʃ], [ð], [θ]

My mother usually goes shopping alone. She prefers to choose food without our help. She always stays within the family budget. But this evening we are going to the supermarket together. I think we will forget about the budget. We are going to buy a lot of delicious food because tomorrow our beloved Granny will have her birthday party.

Модифікація фонем

Фонем у мові функціонують не ізольовано, а виступають у тісному зв'язку із сусідніми фонемами. Тому початкова та кінцева фази сусідніх звуків тим чи іншим чином впливають одна на одну, що призводить до фонетичних змін – модифікацій.

Модифікації поділяються на:

❖ комбінаторні модифікації – фонетичні зміни звуків у потоці мовлення, зумовлені взаємодією звуків у мовному потоці.

Види комбінаторних змін:

- ✓ акомодация (адаптація);
- ✓ асиміляція (уподібнення).

❖ позиційні модифікації – фонетичні зміни, що залежать від позиції наголосу та від положення звуку.

Види позиційних змін:

- ✓ редукація голосних;
- ✓ усиченість голосних;
- ✓ елізія голосних;
- ✓ асиміляція приголосних;
- ✓ палаталізація (пом'якшення) приголосних;
- ✓ аспірація приголосних;
- ✓ елізія приголосних.

Акомодація

Акомодація – це взаємне пристосування вимови безпосередньо двох сусідніх звуків (контактна позиція в слові) різних типів, тобто голосний пристосовується до суміжного приголосного або навпаки.

За напрямом акомодація може бути:

- *прогресивною* (попередній звук впливає на наступний);
- *регресивною* (наступний звук впливає на попередній).

За ступенем вияву акомодація є неповною, оскільки голосні та приголосні належать до різних звукових типів і, як правило, повністю один до одного пристосуватися не можуть.

В англійській мові акомодації звуків майже немає. Можна лише зазначити про більш відкрите [e] перед [l] і більш губне [u:] після [j]: [dʒel] *gel*, [nju:] *new*. Однак в історії англійської мови явища акомодації були поширеними. Так, після [w] голосний [a] перейшов в [o], бо губний приголосний [w] огублював голосний [a], що й зумовило цей перехід: *what* [wot], *was* [woz], *quarrel* ['kworəl], *quality* ['kwoləti].

Асиміляція

Асиміляція – це зміни, які відбуваються внаслідок взаємодії артикуляції звуків, які належать до однієї категорії.

Асиміляція може бути:

- *прогресивною* (попередній звук впливає на наступний): в деяких англійських словах під впливом [n] приголосна [d] змінюється на [n], а потім зникає зовсім – *sandwich* ['sænwitʃ], *grandmother* ['grænmʌðə(r)];
- *регресивною* (наступний звук впливає на попередній): у слові *width* і у словосполученні *in them* альвеолярні [d] і [n] стають зубними перед міжзубними [θ] і [ð].

При повній асиміляції один звук повністю ототожнюється з іншим: *cupboard* ['kʌbəd], *less shy* [lɛʃʃaɪ].

При частковій асиміляції звук уподібнюється іншому лише за певною акустичною або артикуляційною ознакою: сонанти [w], [l], [r] частково оглушуються, якщо їм передують сильні глухі [p], [t], [k], [s], [f]: *sweet* [swi:t], *plate* [pleɪt], *try* [traɪ].

При проміжній асиміляції асимільована приголосна перетворюється на інший звук, що не збігається з асимілюючим звуком: *gooseberry* ['gʊzbəri], де [s] у *goose* [gu:s] замінено на [z] під впливом [b] з *berry* ['beri], або *congress* ['kɒŋɡres], де [n] замінений на [ŋ] внаслідок впливу [g].

При взаємній асиміляції звуки впливають один на одного: *quick* [kwɪk] сонорна [w] є асимільованою до глухого вибухового приголосного [k].

Редукція голосних

Редукція голосних – це явище, коли звуки у потоці мовлення можуть скорочуватися, змінювати свої якості та випадати у ненаголошеному положенні.

Редукція голосних буває:

- *кількісною* (скорочення тривалості звучання голосної): часткова редукція – *me* [mi: – mi], повна редукція – ненаголошений голосний взагалі “випадає” у вимові: ненаголошений голосний після голосної під наголосом майже завжди випадає перед сонорними приголосними **l, m, n**: *lesson* ['lesn], *pencil* ['pensl], *cotton* ['kɒtn].

- *якісною*. (втрата чіткості голосної) – *and* [ænd – end], *am* [æm – em], *can* [kæn – ken].

Кількісна редукція *довгих монофтонгів* помітно виражена у слабких формах різних службових слів – прийменники, сполучники, артиклі, напівслужбових і модальних дієслів, займенників – особових, присвійних, деяких неозначених, а також у словах, що належать до основних частин мови.

У мовленні кількісна і якісна редукції виявляються одночасно.

Усіченість голосних

Усіченість голосних – це явище, яке виникає при позиції короткої голосної під наголосом перед приголосною, коли після артикуляції короткого голосного необхідно відразу ж переходити до артикуляції наступного приголосного.

Ступінь усіченості голосного залежить від виду наступного приголосного, адже перед сильними глухими приголосними голосна звучить більш відчутно, ніж перед слабкою дзвінкою приголосною чи перед сонорною.

Всі довгі приголосні є *неусіченими*, а головну увагу слід звертати не на тривалість звучання голосної, а на перехід від артикулювання голосної до артикулювання наступної приголосної: *body* ['bɒdi], *seven* ['sevɪn], *better* ['betə(r)].

Елізія

Елізія – це явище повної втрати звуків, як голосних, так і приголосних. Елізія мінімально проявляється у повільному мовленні, а максимально – у швидкому розмовному.

Елізія голосної може бути як у середині слів, так і на кордоні слів: *phonetics* [f'netiks], *fountain* ['faʊntn].

Елізія приголосної:

✓ втрата [h] в особових та присвійних займенниках *he, his, her, him* та у формах допоміжного дієслова *have, has, had*: 'What has she done? ['wɒt əz fi dʌn].

✓ втрати [l], якщо їй передує [ɔ:]: *always* ['ɔ:weɪz], *al'ready* [ɔ:'redi], *all right* [ɔ:'raɪt].

✓ втрата у звукосполученні альвеолярних вибухових приголосних, якщо після них стоїть приголосний звук: *next day*

['neks deɪ], *just one* ['dʒʌs ʊn]. Якщо ж наступний звук є голосним, то відповідний приголосний зберігається: *first of all* [fɜːst əv ɔːl].

У швидкому мовленні можуть пропускатися цілі склади: *library* ['laɪbrɪ], *literary* ['lɪtrɪ].

Палаталізація приголосних

Палаталізація (пом'якшення) приголосних – це явище пом'якшення приголосного.

Англійським приголосним фонемам палаталізація невластива, окрім двох – [ʃ] і [ʒ].

Аспірація приголосних

Аспірація приголосних – явище, при якому глухі зімкнені приголосні [p], [t], [k] вимовляються з придихом (аспірацією). Це додатковий шум, схожий на легкий видих, який продукується в момент переходу від артикуляції приголосного до артикуляції голосного. Аспіровані приголосні вимовляються з більш енергійним напором повітряного струменя. Придих особливо сильно відчувається перед довгим наголошеним голосним і дифтонгом: *peas* [piːz], слабше перед короткою чи ненаголошеною голосною: *pin* [pɪn], *carpet* ['kɑːpɪt], і не існує у звукосполученні з попереднім приголосним [s] або наступним приголосним [l]: *speak* [spiːk], *please* [pliːz].

Німі приголосні

Німі приголосні – приголосні літери, які не вимовляються (не читаються), але залишаються в орфографії слів.

Основні випадки явища німої приголосної:

- ✓ літера **b** у сполученні **bt, mb**: *doubt* [daʊt], *climb* [klaɪm];
- ✓ літера **c**: *muscle* ['mʌsl];
- ✓ літера **d**: *handkerchief* ['hæŋkətʃɪf], *Wednesday* ['wenzdeɪ];
- ✓ літера **g** у сполученні **gn** на початку і в кінці слова: *foreign* ['fɔrən], *gnaw* [nɔː], *champagne* [ʃæm'peɪn] (але *signify* ['sɪgnɪfaɪ], *significant* [sɪg'nɪfɪkənt]; у сполученні з **gh** (igh, tigh, ough) в кінці слова чи перед **t**, причому літера **h** не вимовляється також: *sigh* [saɪ], *eight* [eɪt], *high* [haɪ]; у сполученні **gm** у словах грецького походження: *paradigm* ['pærədəɪm], *diaphragm* ['daɪəfræm], *phlegm* [flem]; але: *laugh* [lɑːf], *enough* [ɪ'nʌf], *cough* [kɒf];
- ✓ літера **h** на початку слова у сполученні **gh**: *ghost* [gəʊst], у сполученні **rh** на початку слова: *rhyme* [raɪm], *rhythm* ['rɪðəm], у позиції після літери **x**: *exhaust* [ɪg'zɔːst], *exhibition* [ˌeksɪ'bɪʃn], у сполученні **wh** перед усіма голосними, окрім **o**, на початку слова: *what* [wɒt], *when* [wen], *while* [waɪl], *why* [waɪ] (але: *who* [huː]); на початку деяких слів французького походження: *heiress* [eə'res], *honest* ['ɒnɪst], *honour* ['ɒnə(r)], *hour* ['aʊə(r)];
- ✓ літера **k** у сполученні **kn** на початку слова: *know* [nəʊ], *knife* [naɪf], *knitting* ['nɪtɪŋ];
- ✓ літера **l** у сполученнях **alf, alk, alm, alv, olk, ould**: *half* [hɑːf], *talk* [tɔːk], *balm* [bɑːm], *halves* [hɑːvz], *folk* [fəʊk];
- ✓ літера **m** на початку слова у сполученні **mn**: *mnemonic* [nɪ'mnɒnɪk];
- ✓ літера **n** у кінцевому сполученні **mn**: *autumn* ['ɔːtəm], *column* ['kɒləm], *damn* [dæm];
- ✓ літера **p** в початковій позиції у сполученнях **pn, ps, pt**: *pneumonia* [njuː'məʊniə], *pseudonym* ['suːdənɪm], *psychology* [saɪ'kɒlədʒɪ], *pterodactyl* [ˌterə'dæktɪl], *receipt* [rɪ'siːt];
- ✓ літера **r** у кінці слова, після якого немає слова з початковим голосним звуком, яке було б відділене від цього слова паузою: *monitor* ['mɒnɪtə] (але *monitor of the system* ['mɒnɪtər sv-], *earache* ['ɪəreɪk]); у дієсловах, що закінчуються на **-ered** [-əd]: *wondered* ['wʌndəd], *bothered* ['bɒðəd];

- ✓ літера **t**: *Christmas* ['krɪsməs]; прикінцеві сполучення **-stle** і **-sten**: *whistle* ['wɪsl], *castle* ['kɑ:sl], *fasten* ['fɑ:sn], *listen* ['lɪsn];
 - ✓ літера **w** у сполученнях **wr** на початку слова: *wrong* [rɒŋ], *write* [raɪt], перед літерою **o**: *who* [hu:], *whole* [həʊl].
-

Вставлення приголосних

Час від часу у зв'язаному мовленні відбувається явище вставлення приголосних.

Основні випадки явища вставлення приголосної:

✓ коли одне слово закінчується на голосну, а наступне починається теж з голосної, то між ними інколи вимовляється так зване “інтрузивне **r**”: *'Asia and 'Africa* ['eɪʃə ənd 'æfrɪkə]; *the 'idea of it* [ðə aɪ'diə əv ɪt];

✓ так зване “з'єднувальне **r**”, коли звук [r] вимовляється у випадку кінцевої літери **r** перед наступною голосною фонемою іншого слова у словосполученні або перед наступною голосною фонемою словотвірного суфікса: *clear* [klɪə], *clearer* [klɪərə], *clearest* [klɪərəst];

✓ поява звуку [ŋ] у вимові форм ступенів порівняння прикметника *long* [lɒŋ]: *longer* [lɒŋgə], *longest* [lɒŋgəst];

✓ при вимові дифтонгів [aɪ], [eɪ], що стоять перед голосною, між ними виникає палатальний сонорний звук [j]: *saying* ['seɪɪŋ], *trying* ['traɪɪŋ];

✓ при вимові дифтонгів [aʊ], [ɔʊ] інколи чується губно-губний сонорний приголосний [w]: *allowing* [ə'laʊwɪŋ].

Типи складів

Особливості читання англійських голосних

У всіх, хто починає вивчати англійську мову, певне занепокоєння викликає читання. Але це труднощі лише початкового періоду, для подолання яких достатнім є засвоєння

існуючих правил читання. Щоб навчитися правильно читати, потрібно знати типи складів в англійській мові, адже читання англійських голосних букв залежить від наголосу і типу складу.

Склад слова – це мінімальний відрізок звукового потоку мови, який складається з одного або кількох звуків та визначається зміною наростання і спаду звучності. Склад є найменшою звуковою одиницею, яку можна виділити в мовному потоці та вимовляється одним поштовхом видихуваного повітря.

В англійській мові склад може бути утворений:

✓ *будь-яким голосним звуком* (монофтонгом, або дифтонгом) окремо або в комбінації з одним чи більше приголосними звуками: [a:] *are*, [hi:] *he*, [mæn] *man*;

✓ *сонорним приголосним* (латеральним, або носовим), що займає у слові кінцеву позицію і якому передують шумний приголосний: ['teɪbl] *table*, ['rɪðəm] *rhythm*, ['gɑ:dn] *garden*.

Кожний склад в англійській мові має центр (вершину) – голосний чи приголосний звук. Найвиразніший звук у складі називається складотворним. Інші звуки цього складу – нескладотворні. В англійській мові складотворними можуть бути як голосні, так і приголосні.

Головну роль в утворенні складу відіграють голосні звуки. Під час поділу слова на склади важливо враховувати саме звуки, а не голосні букви, так як не завжди буква може передавати певний звук, *наприклад*: *lake* – дві голосні букви, але голосний звук один, тому один склад (кінцева *e* не вимовляється), *tree* – дві голосні букви, один голосний звук і один склад (дві *ee* вимовляються як один довгий звук), *cheese* – три голосні букви, але один голосний звук і один склад.

➤ Щоб правильно розділити слово на склади, необхідно звернути увагу на букву, яка йде за наголошеною голосною. Якщо це приголосна (але не *r*), слід віддати її наступному, ненаголошеному складу: *stu-dent*. Якщо ж далі йде дві або більше приголосних (і навіть дві *rr* поспіль), необхідно

залишити першу букву наголошеному складу, а другу – віддати наступному, ненаголошеному: *im-pu-dent*.

➤ Якщо на межі складу знаходяться дві приголосні літери, то складоподіл здійснюється, як правило, поміж цими приголосними літерами (перша, лівостороння, приголосна відходить до попереднього складу, а друга, правостороння, приголосна – до наступного складу). Це правило стосується й випадку двох однакових приголосних, які розташовані на межі складу, а також приголосних диграфів *sh, ch, ph, th, ng* (кожний з яких позначає один звук), складові літери якого входять до складу одного й того самого складу: *ho-thouse* ['hɒ-thaʊs], *fa-ther* ['fɑ:-ðə(r)]. Попередній склад може також закриватися літерою *x*, *exercise* ['ek-səsaɪz], *boxes* [bɒk-sɪz].

➤ Якщо на межі складу після голосної літери стоїть приголосна або подвоєння приголосної, а після неї (них) літера *l* або *r*, то межа складоподілу зміщується на одну літеру ліворуч: *ti-tle* ['tai-tl], *me-tre* ['mi:-tə(r)], або проходить між приголосними: *mid-dle* ['mi-dl], *bot-tle* ['bɒ-tl].

➤ Межа складу завжди проходить там, де є межа слова, а також може співпадати з морфологічною межею між елементами складних слів: [dis'pleɪs] *dis-plate*, [bɪ'kʌm] *be-come*, ['həʊpləs] *hope-less*.

Англійські дифтонги – неподільні на склади, вони утворюють одну голосну фонему, тоді як **трифтонги** можуть ділитися на склади, тому що вони складаються з дифтонга та нейтральної голосної.

В англійській мові правильний складоподіл між з'єднаннями слів має фонологічну важливість, оскільки неправильний поділ слів на склади може привести до змішування слів одне з одним, або до фонологічної помилки: [ə-neɪm] *a name* – ім'я та [ən-'eɪm] *an aim* – ціль.

Види складів:

❖ Залежно від виду звуку, на який закінчується склад:

✓ *відкритий склад*, що закінчується на голосний звук: *she* [ʃi:], *rose* [rəʊz], *driver* ['draɪvə(r)];

✓ *закритий склад*, що закінчується на приголосний звук:
woman ['wʊmən], *noon* [nu:n].

❖ Залежно від виду звуку, з якого починається склад:

✓ *прикритий склад*, який починається з приголосного звуку: *key* [ki:];

✓ *неприкритий склад*, який починається з голосного звуку:
on [ɒn].

❖ Залежно від акцентної ваги (*de- 'li-cious* [di'liʃəs]):

✓ *переднаголошений склад*;

✓ *наголошений склад*;

✓ *післянаголошений склад*.

Усі англійські голосні букви у відкритому наголошеному складі – довгі звуки, тобто вимовляються так, як вони називаються в алфавіті, а в закритому наголошеному складі – короткі. Отож, англійські букви **a**, **e**, **i** у відкритому наголошеному складі мають звуки [ei], [i:], [ai], а в закритому наголошеному відповідають коротким [e], [ɪ].

У кожної голосної літери в різному типі складу в англійській мові є свої правила читання:

❖ **1 – відкритий склад** – це склад, що закінчується на голосну, яку потрібно читати так, як вона представлена в алфавіті англійської мови. До цього типу складів в англійській мові відносяться і слова з німою **e** на кінці слова. Вона є тим умовним показником, що в цьому слові склад відкритий.
Наприклад: *he, no, make, me, kite*.

❖ **2 – закритий склад**, що закінчується на одну або кілька приголосних (крім **r**). В цьому випадку голосний звук в наголошеному складі читається коротко. Наприклад: *send, hot, nut, bad, lip*.

- ❖ **3** – це склад, в якому ударну голосну «переслідую» літера **r**. Вона сама не читається, але демонструє, що голосний звук буде довгим. Наприклад: *first, dark, fork, dirty*.
- ❖ **4** – цей склад схожий на відкритий склад з німою **e**, тільки між нею і наголошеною голосною стоїть не будь-яка приголосна, а буква **r**. Наприклад: *care, cure, here, more*.

Правила читання англійських голосних букв

Буква	Аа [eɪ]	Ее [i:]
Відкритий наголошений склад – алфавітне читання	[eɪ] <i>name</i> [neɪm] <i>table</i> ['teɪbl]	[i:] <i>theme</i> [θi:m] <i>tree</i> [tri:]
Закритий наголошений склад – коротке читання	[æ] <i>man</i> [mæn] <i>apple</i> ['æpl]	[e] <i>pen</i> [pen] <i>lesson</i> ['lesn]
Голосний + r – довге читання	[ɑ:] <i>dark</i> [dɑ:k] <i>garden</i> ['gɑ:dn]	[ɜ:] <i>German</i> ['dʒɜ:mən] <i>her</i> [hɜ:(r)]
Голосний + r + голосний – дифтонги або трифтонги	[eə] <i>rare</i> [reə(r)]	[ɪə] <i>serious</i> ['siəriəs] <i>here</i> [hiə(r)]
Ненаголошений склад	[ə] <i>several</i> ['sevrəl] <i>again</i> [ə'gen]	[ə] <i>absent</i> ['æbsənt]

Буква	Ii [aɪ]	Oo [oʊ]
Відкритий наголошений склад – алфавітне читання	[aɪ] <i>mine</i> [maɪn] <i>title</i> ['taɪtl]	[oʊ] <i>go</i> [gou], <i>note</i> [noʊt]
Закритий наголошений склад – коротке читання	[ɪ] <i>big</i> [bɪg] <i>little</i> ['lɪtl]	[ɒ] <i>not</i> [nɒt] <i>doctor</i> ['dɒktə(r)]
Голосний + r – довге читання	[ɜ:] <i>thirty</i> ['θɜ:ti] <i>girl</i> [gɜ:l]	[ɔ:] <i>order</i> ['ɔ:də(r)] <i>for</i> [fɔ:(r)]
Голосний + r + голосний – дифтонги або трифтонги	[aɪə] <i>tired</i> ['taɪəd] <i>fire</i> ['faɪə(r)]	[ɔ:] <i>before</i> [bɪ'fɔ:(r)] <i>more</i> [mɔ:(r)]
Ненаголошений склад	[ɪ] <i>definite</i> ['defɪnət] <i>beautiful</i> ['bjʊ:tɪfl]	[ə] <i>second</i> ['sekənd] <i>London</i> ['lʌndən]

Буква	Uu [ju:]	Yy [waɪ]
Відкритий наголошений склад – алфавітне читання	[ju:], [u:] <i>tube</i> [tju:b] <i>blue</i> [blu:]	[aɪ] <i>type</i> [taɪp] <i>dye</i> [daɪ]
Закритий наголошений склад – коротке читання	[ʌ] <i>us</i> [ʌs] <i>summer</i> ['sʌmə(r)]	[ɪ] <i>myth</i> [mɪθ] <i>system</i> ['sɪstəm]

Буква	Uu [ju:]	Yy [wai]
Голосний + r – довге читання	[ɜ:] <i>Thursday</i> ['θɜ:zdeɪ] <i>turn</i> [tɜ:n]	[ɜ:] <i>Byrd</i> ['bɜ:d]
Голосний + r + голосний – дифтонги або трифтонги	[jʊə] <i>pure</i> [pjʊə(r)] <i>fury</i> ['fjʊəri]	[aɪə] <i>lyre</i> ['laɪə(r)]
Ненаголошений склад	[ə] <i>difficult</i> ['dɪfɪkəlt]	[ɪ] <i>city</i> ['sɪti] <i>lady</i> ['leɪdi]

Читання на дозвіллі Скоромовки

фонеми [i:], [ɪ]

<p>1) Feed the bees
With three sweet peas.</p> <p>2) One, and two, and three, and four,
We are sitting on the floor.
We are playing with a ball,
And a pretty little girl.</p> <p style="padding-left: 40px;">5) Six little kittens lost their mittens.
It's a pity, they were so pretty.</p> <p>6) Little Bill, sit still.
Will you sit still, little Bill?
If you sit still, little Bill,
Jimmy Nill will bring you to big hill.</p> | <p>3) I see a bee in a tree.
I see Pete in the street.</p> <p>I like tea and meat.</p> <p>4) Jam is very-very sweet
And is very good to eat.</p> |
|--|--|

фонеми [e], [i:]

- 1) The more we study, the more we know,

The more we know, the more we forget,
The more we forget, the less we know,
The less we know, the less we forget,
The less we forget, the more we know,
Why study?

фонема [æ]

1) A black cat sat on the map
And ate a fat rat.	4) Pussy – Cat, Pussy – Cat
Can you catch
2) What a big black cat!	That big, fat rat?
3) What a cat! What a cat!	If you catch
That bad, fat rat,
You will have some milk for that.

фонема [ʌ]

- 1) Puppy-Bubby, come to me!
Let us play under the tree.
Puppy-Bubby, come to us!
We shall play on this green grass.
- 2) Under the table, under the bed.
Under the sofa I'm looking for Fred.
If you know where he is,
Help me to find him, please.
- 3) If you understand, say "understand".
If you don't understand, say "don't understand".
But if you understand and say "don't understand".
How do I understand that you understand. Understand!?

фонема [ʊ]

1) Cob is Bob's dog, Tob is Mob's dog.	
2) A grey cat is on a mat.
A green frog is on a log.
A red cock is on a clock.
A big fish is on a dish.
A white hare is on a chair.	3) My Doggy is funny,
My Doggy is small;
It likes to run, to hop, to roll
About the carpet like a ball,
It never bites me, not at all.

фонема [eɪ]

1) My name is Ann.
Her name is Man.
His name is Ben.
Say it again. | 2) Rain, rain go away
Come again another day.
Little children like to play. |
|---|---|

фонема [aɪ]

1) No need to light a night light on a light night like tonight.	4) My kite is white,
My kite is light,
My kite is in the sky
Now left, now right,
You see the kite
You see it
You and I.
2) Butterfly, butterfly,
Where do you fly,
So quick and so high
In the blue, blue sky?	
3) I like my Bunny
Bears like honey.
Girls like cats.
Cats like rats.
Boys like dogs.
Storks like frogs.	

фонема [aʊ]

1) I found a cow! How?
I found a bear! Where?
I found a hen! When? | I found a bear!
I found a hen!
I found a cow! Wow?
How now, brown cow? |
|--|---|

фонема [oʊ]

1) Go, my little pony, go!
Go! Go! Go!
Go, my little pony, go!
Go! Go! Go!
Gallop, pony, gallop, go!
Gallop, gallop, go!
Go, my little pony, go!
Go! Go! Go!	2) We go by car,
We go by train,
We go by boat,
We go by plane.
We go by land,
And sea and air,
We go, go, go
From here to there.
3) Soams never boasts of what he knows	

But Rose never knows of what she boasts.

- 4) The wise old owl sat on an oak.
The more he heard the less he spoke.

фонема [p]

1) Peter Piper picked
A peck of pickled peppers.
A peck of pickled peppers.
Peter Piper picked. | 2) Pease pudding hot,
Pease pudding cold,
Pease pudding in the pot
Nine days old. |
|--|--|
- 3) All I want is a proper cup of coffee
Made in a proper copper coffee pot.

фонема [b]

- 1) A big black bug bit a big black bear
A big black bear bit a big black bug.
- 2) Betty Butter bought some butter,
But she said, "My butter's bitter,
And a bit of better butter
Will make my butter better".
- 3) Buzz, buzz, buzz, go to bees in the sun.
Buzz, buzz, buzz, making honey is fun.
- 4) How many berries could a bare berry carry,
If a bare berry could carry berries?
Well they can't carry berries (which could make you very wary)
But a bare berry carried is more scary!

фонема [t]

1) Tick-tock, tick-tock
Ticks Tommy's clock | Tick-tock, tick-a-tock
Ticks and ticks his clock. |
|--|--|
- 2) A twister of twists once twisted a twist.
And the twist that he twisted was a three twisted twist.
Now in twisting this twist, if a twist should untwist,
Would the twist that untwisted untwist the twists...
- 3) Two Truckee truckers truculently truckling
To have truck-to-truck two trucks of truck.

- 4) Never trouble trouble It only doubles trouble
Till trouble troubles you. And troubles others too.

фонема [d]

- 1) Father Duck goes for a swim,
Mother Duck comes out with him.
And behind them clean and trim
Seven little ducklings swim.
- 2) If one-doctor doctors another doctor, does the doctor who doctors the doctor doctor the doctor the way the doctor he is doctoring doctors? Or does he doctor the doctor the way the doctor who doctors doctors?

фонема [k]

1) I can walk	2) A cup of black coffee
I can talk	In a black coffee cup.
I can hear	3) Hickory, dickory, dock,
I can see	The mouse ran up the clock.
I can jump	The clock struck one,
I can swim	The mouse ran down.
I can run	Hickory, Dickory, Dock.
This is fun.	
- 4) How many cookies could a good cook cooks.
If a good cook could cook cookies?
A good cook could cook as much cookies
As a good cook who could cook cookies.

фонема [g]

- 1) Clawns grow glowing crowns.
2) The great Greek grape growers grow great Greek grapes.
3) Grey geese in a green grazing.

фонема [f]

1) Fresh French fried fly fritters.	3) That fish has a thin fin.
2) A fly and a flea fly into a flue.	That fish has a fat fin.

4) A fox is hungry, a fox is cross, A foxy hears and smells the cock
A fox is really at a loss. But he cannot break a lock.

фонема [v]

1) The plane is traveling up in the sky.
Moving so fast, and ever so high,
Over the land, and over the sea,
But we always come back in time for tea. | 2) V is in five
And also in seven
It is in twelve
And in eleven. |
|---|---|

фонема [θ]

1) The teacher thought and thought and thought
And no one knew the thought he thought.	
2) Here come thick busy bees:
“bth-bth-bth”!
Buzzing in flowers, and
Buzzing in trees: “bth-bth-bth”	3) I thought a thought.
But the thought I thought
wasn’t the thought
I thought I thought.

фонема [ð]

1) Little monkey in the tee.
This is what he says to me,
“They, they, they,
Thee, thee, thee”.
Monkey jumps from limb to limb
While I chatter back to him:
“Thee, thee, thee,
They, they, they.”	2) Together, together,
Together every day;
Together, together,
We work and play.
Together, together,
We read our books each day;
Together, together
We work and play.
3) The sun is shining.
The flowers are blooming.	The sky is blue.
The rains are few.

фонема [s]

1) Sally sells sea shells by the sea shore.
But if Sally sells sea shells by the sea shore.
Then where are the sea shells Sally sells?	
2) Swan swam over the sea,
Swim, Swan, swim;	Swan swam back again,
Well swum, Swan!

Into the garden without any stop. Hippy hop, hippy hop.
He ate for his supper a fresh carrot top. Hippy hop, hippy hop.
Then home went the rabbit without any stop, Hippy hop, hippy hop.

2) Hamburgers, hamburgers are for my tea,
Hamburgers, hamburgers are for breakfast, lunch and tea.

фонема [m]

1) Mummies munch much mush;
Monsters munch much mush;
Many mummies and monsters
Must munch much mush.

2) My mummy makes me muffins on Mondays.

фонема [n]

1) Any noise annoys an oyster,
But a noisy noise annoys an oyster most.

2) Ninety-nine knitted knick-nacks were nicked by ninety-nine
knitted knick-nack nickers.

фонема [ŋ]

1) Big bells ring a long, full song,
Ding-dong-ding-dong
Small bells ring a clear, sweet song.
Ding, ding, ding, ding, ding, ding, ding!
Wee bells ring a tinkling song,
Ting-a-ling, a-ling, a-ling. a-ling, a-ling, a-ling.
Here the ringing', here the song,
Ting-a-ling, ding, ding, ding, ding, dong!

2) In the spring, In the spring,
Sweet and fresh is everything.
Winter winds are no more blowing,
In the fields all is growing,
In the spring, In the spring.
Sweet and fresh is everything.

3) Ring a ding, Ring a ding, Ding, ding, ding

Додаток

Голосні звуки англійської мови

<i>Звук</i>	<i>Приклади</i>
[i:]	seat, feel, sheep, heel, feet, leave
[ɪ]	Sit, fill, ship, hill, fit, ministry, live
[e]	Bend, lend, when, head, said bury, ate
[æ]	Band, dad, land, understand, bat, cap, match
[ɑ:]	Calf, dark, clerk, heart, glass, father, half, art
[ʌ]	Bug, cup, hut, much, wonder, cover, rough, touch
[ɒ]	Hot, clock, Cough, doctor, August, bother
[ɔ:]	Court, ought, author, born, dawn, four, port, salt
[ʊ]	Good, put, should, book
[u:]	Do, fool, shoe, true, juice, lose, who
[ɜ:]	Bird, her, Thursday, burn, third, work, world
[ə]	under, father, address, servant, Saturday

Дифтонги

<i>Дифтонг</i>	<i>Приклади</i>
[eɪ]	Eight, date, gate, main, pain
[ɜʊ]	no, holy, those, coat, only, coast, hotel
[aɪ]	five, nine, ice, eye, my, side, climb, reply
[aʊ]	how, count, flower, cloud, hour, now
[ɔɪ]	boy, noise, boil, voice, choice, toy, enjoy
[ɪə]	dear, clear, beer, really, ear, cheers, here
[ɛə]	where, there, their, chair, hair, care, bear
[ʊə]	sure, poor, curious, tour, during, newer

Приголосні звуки англійської мови

<i>Звук</i>	<i>Приклади</i>
[p]	pen, pay, people, pull, open, stop, help, Japan
[b]	be, bath, boy, bad, husband, mob, mobile
[t]	train, tree, sit, stand, tea, table, stop
[d]	door, day, sad, bed, desk, Friday, word
[k]	cold, back, clock, car, class, cat, king, Kate
[g]	gold, bag, girl, get, good, go, egg, again, begin
[f]	fine, five, far, safe, shelf, flower, after
[v]	very, save, vegetable, seven, never
[θ]	thank, thick, thin, nothing, think, twentieth
[ð]	this, that, there, weather, with, together
[s]	so, sit, sleep, gets, place, ice, cigar, glass, cycle
[z]	zero, has, comes, plays, noise, nose
[ʃ]	ship, sharp, fish, English, machine, chute
[ʒ]	measure, pleasure, garage
[tʃ]	chess, Charles, each, Richard, children
[dʒ]	John, Jane, age, language, giraffe, gym
[h]	his, happy, house, help, home, whole, who
[m]	man, make, many, my, small, swim, warm
[n]	name, near, then, finish, airplane
[ŋ]	English, king, thing, ink
[r]	red, rose, around, very, every, room, tree
[l]	leave, long, full, play, greatly, travel
[w]	will, work, away, when, what, which, quarter
[j]	yes, yellow, year, you, young, piano

Список літератури

1. Возна М. О., Гапонів А. Б., Акулова О. О., Хоменко Н. С., Гуль В. С. Англійська мова для перекладачів і філологів. І курс : підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 480 с.
2. Колесник О. С., Гаращук Л. А., Гаращук К. В. Теоретична фонетика англійської мови : навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов / О. С. Колесник, Л. А. Гаращук, К. В. Гаращук. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2015. 226 с.
3. Куліченко А. К. Англійська мова. Фонетика : метод. рек. та практикум для самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова» для студ. І курсу мед. І фармац. ф-тів. Ч. І : Голосні фонемі / уклад. А. К. Куліченко. Запоріжжя : ЗДМУ, 2015. 90 с.
4. Куліченко А. К. Англійська мова. Фонетика. Ч. ІІ : Приголосні фонемі : практикум для самостійної роботи з дисципліни «Іноземна мова» для студ. І курсу мед. І фармац. ф-тів. / авт.-уклад. А.К. Куліченко. Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. 104 с.
5. Теоретична фонетика сучасної англійської мови : навч. посібник / Б. В. Авраменко. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 93 с.
6. Bijay Ketan Pattanayak. A Beginner's Companion to English Phonetics and Phonology, Kindle Edition. Atlantic, 2019. 319 p.
7. Jonathan Marks. English Pronunciation in Use: Self-study and classroom use, Elementary. Cambridge University Press, 2017, 168 p.
8. Ollins Beverley, Mees Inger M., Carley Paul. Practical English Phonetics and Phonology: A Resource Book for Students. 4th Edition. Routledge, 2019. 665 p.
9. Peter Roach. English Phonetics and Phonology: A practical course, Fourth Edition. Cambridge University Press, 2009, 242 p.

10. Philip Carr. English Phonetics and Phonology: An Introduction, 3rd Edition. Wiley-Blackwell, 2019. 256 p.

Електронні джерела

1. Вивчення мов – Скоромовки на англійській мові
<https://metodkabinet.pp.ua/skoromovki-na-angliyskiy-movi/>
 2. Activities for Learners | Learning English
<https://www.cambridgeenglish.org/learning-english/activities-for-learners/?skill=pronunciation>
 3. BBC Learning English
<https://www.youtube.com/c/bbclearningenglish>
 4. British Council: Learn English Online
<https://learnenglish.britishcouncil.org>
 5. EnglishClub – Learn or Teach English Today
<https://www.englishclub.com>
 6. Green Country – Tongue-Twisters
<https://greencountry.com.ua/journal/read/tongue-twisters-dlya-pokracshennya-vimovi>
 7. Language Teaching Professionals
<https://ltpprofessionals.com>
 8. mmmENGLISH – Enjoyable Everyday English!
https://www.youtube.com/c/mmmEnglish_Emma
 9. ONLINE | Pronunciation in English
<https://dictionary.cambridge.org/pronunciation/english/online>
 10. Oxford Learner’s Dictionaries | Find definitions, translations ...
<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>
 11. Oxford Online English
<https://www.youtube.com/c/Oxfordonlineenglish1>
-